PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S. 12 pagini – 1 leu

E bine să reținem

812 familii și o experiență

Bine sînteți, domnule Collins ?

5

ANUL XXV
(1246)
31 IANUARIE 1969

PROZA

Competiția erudiților

— Vă place Giotto sau Botticeli ? mă întrebă insul cu ochelari, din plictiseală, cînd se stinse lumina.

— Nu, i-am răspuns.

— Dar Gainsborough ? continuă el. Ori poate preferați maniera vulgar-decorativă a lui Matisse sau Braque ? Dar Montaigne, vă amuză ? Cum stați cu muzica ? Vă plac Glück și Debussy ? Dar Balancivadze vă taie respirația ? Ei, da ați tăcut destul. Curînd ajungem la Moscova și n-am făcut încă cunoștință. Vă grăbiți să vedeți noul spectacol „Fidelio". E extraordinar ! Sau poate, aveți o întîlnire ? Am ghicit !

— Nu prea, i-am răspuns eu.

— Aveți o voce plăcută ! Nu-i așa ? se însufleți din nou insul cu ochelari. Britten vă place sau nu ? Nu vă fie teamă...

— Ce-i spațiul lui Gilbert ? l-am întrebat, la rîndul meu.

Insul cu ochelari clipi din ochi, mirat.

— Ați auzit cumva de codurile lui Fire și de cifrurile recurente ale lui Hagelberger ? am trecut și eu la atac.

Insul cu ochelari tresări.

— Dar de codurile lui Hemming și Macdonald ? Habar n-aveți ! Pun pariu! Atunci poate că îmi puteți spune ceva despre tipul ultim al grupei lui Abel.

Insul cu ochelari roși.

— Teoria lui Burnside o cunoașteți ? Ce părere aveți despre algebra bulelor ?

Trenul își încetini mersul.

— În ce privește spațiul lui Gilbert, începu el grăbit, asta este, cum să vă spun, dacă definești norma prin intermediul lucrărilor scaliene...ei...în general... stabilești pătratul modulului X...

— În ce mă privește, dintre „primitivi", îl prefer pe Matisse din ultima perioadă.

— De acord cu un meci nul ? îmi propuse el, în sfîrșit, potolit.

I. Veronovna

VITRINA

I.A. Bunin: „Nuvele"

S-a vorbit mult despre premiile Nobel, mai ales despre cele pentru literatură, poate datorită faptului că aici arbitrariul judecății de valoare nu este numai evident, ci și presupus. Unele situații sînt, e adevărat, greu explicabile. După cum se știe Lev Tolstoi n-a fost laureat al premiului Nobel, deși în ultimii ani de viață ai marelui romancier rus au fost atribuite nu mai puțin de 10 premii Nobel : Sully Prudhomme, Mommsen, Björnson, Mistral, Echegaray, Sienkiewicz. Carducci, Kipling, Eucken, Langerlöf.

Dincolo de unele eșecuri, însă, premiile Nobel și-au cîștigat și și-au consolidat un mare prestigiu. Unele dintre ele reprezintă o autentică consacrare, altele au sensul unui profund omagiu. Din această din urmă categorie face parte și premiul acordat lui Ivan Alexeevici Bunin în 1933.

În 1933 Bunin împlinise 63 de ani și era autorul unei opere pe deplin constituite, materializare a unui talent neobișnuit chiar pentru literatura care a produs nume ca Dostoievski, Tolstoi și Cehov.

Într-un fel, biografia literară a lui Bunin reprezintă o punte de legătură între două secole — al XIX-lea și al XX-lea. Proza lui este în primul rînd o proză derutantă, care oscilează între două puncte de sprijin — între realismul tradițional al secolului al XIX-lea și între indeterminismul prozei moderne. Ca și marele său prieten Cehov, pe care-l evocă în pagini de o rară frumusețe, Bunin caută să realizeze o sinteză între tendința, devenită deja clasică, a realismului și tendințele prozei moderne. Cele două tendințe și-au găsit în proza lui una dintre cele mai strălucite simbioze.

Nuvelele lui de mare notorietate, ca „Satul" și „Domnul din San Francisco", sînt aproape o demonstrație de artă. În „Domnul din San Francisco", ca și în „Satul", de altfel, reîntîlnim un tip de proză relevată de Cehov : mini-romanul. Poate că mai mult chiar decît în celebra nuvelă cehoviană „Ionici", povestea vieții și a morții domnului din San Francisco este lipsită aproape de atribute afective și devine o legendă palpabilă în momentul propriei ei geneze. Sosirea la Capri, moartea și drumul de întoarcere a cadravrului domnului din San Francisco sînt descrise cu o totală autocenzurare a sentimentelor scriitorului. Lipsa de participare a autorului la evenimentele descrise este atît de mare, încît asistăm, de fapt, la dispariția scriitorului-intermediar, ceea ce face ca sensul abstract al nuvelei să se transforme într-o realitate materială. Materializarea abstractului prin apropierea sa de cititor este una din trăsăturile generale ale prozei lui Bunin și, în același timp, una din marile ei performanțe.

Există în opera lui Bunin o nuvelă infinit mai puțin cunoscută decît cele menționate mai sus, o nuvelă pe care Bunin nici n-a inclus-o în ediția „Petropolis", una din cele mai bune ediții ale operei sale, dar care, în pofida acestui fapt, reprezintă o culme a artei lui Bunin. Este vorba de „Un mic roman".

Titlul nuvelei nu este o aluzie la structura ei de micro-roman, ci se referă la unul din momentele cele mai de seamă ale subiectului — un scurt episod de dragoste, aproape o aventură galantă.

La început totul pare neverosimil de banal, gata oricînd să frizeze trivialitatea, fără s-o atingă însă niciodată. O întîlnire scurtă și întîmplătoare într-o gară, un drum scurt, în doi, în cîmpie, o legătură erotică la fel de scurtă și despărțirea. Femeia însă devine purtătoarea unui sentiment de o extraordinară intensitate, căsătoria ei de mai tîrziu, ca și plecarea ei din țară, nu rezolvă nimic și scrisoarea pe care o primește eroul nuvelei este un strigăt în care dragostea, disperarea și răutatea (față de soțul ei bolnav de plămîni, pe care ea-l împinge spre o moarte sigură) se amestecă într-un amalgam de virtuți dintre cele mai pure și porniri dintre cele mai criminale. Și după toate acestea un sfîrșit care răstoarnă aproape întregul material al nuvelei — eroul primește o telegramă de la soț, prin care acesta îi anunță moartea femeii.

Subiectul nuvelei reprezintă foarte puțin față de universul condensat pe o suprafață de circa opt pagini. Ca și Cehov, care în opera sa a reluat toate temele și clișeele secolului trecut, Bunin reia și el vechiul și banalul motiv al triunghiului. Pînă și boala de plămîni a soțului face parte dintr-un arsenal nu numai arhicunoscut, dar și folosit pînă la epuizare. Și totuși, Bunin reușește să transforme aceste scheme banale în generatorul unui univers ciudat și insolit. Este aproape inutil să cauți să descifrezi sensul exact, reductibil la o formulă, a acestei nuvele, ca și aproape a tuturor nuvelelor lui Bunin. Proza lui Bunin este prin excelență o proză nedemonstrativă. Spre deosebire de o mare parte din literatura realist-tradițională, Bunin nu definește binele și răul și cu atît mai puțin nu-l plasează în niște ipostaze concrete. Proza lui ne conduce spre universuri lipsite de guvernări certe, un fel de înmagazinări de reflexe ale unor stări aproape elementare.

Bunin a mai fost tradus în românește, dar mai toate traducerile n-au însemnat, de cele mai multe ori, decît niște manifestări mai mult sau mai puțin accidentale. E foarte plăcut să crezi că cele două volume de nuvele reprezintă mai mult decît un act editorial oarecare, că reprezintă un început.

Leonida Teodorescu

I. A. Bunin : „Nuvele și povestiri" 2 vol. Editura pentru Literatură Universală. București, 1968.

Svetlana Golembovskaia : Soldatul și fata. (Cristal)

SCRIITORII DESPRE EI ÎNȘIȘI

Proiecte

Revista „Literaturnaia Gazeta" a publicat recent scurte interviuri cu diverși scriitori despre planurile lor de creație, mai îndepărtate sau mai apropiate. Iată cîteva răspunsuri :

ELIZAVETA DRABKINA : „Activitatea mea permanentă se desfășoară la arhivele de partid și ea este cu atît mai intensă cu cît se apropie jubileul Lenin. Sînt, firesc, emoționată pentru că o parte din cele scrise, romanul „Trecătoarea de iarnă", se află deja în mîinile cititorilor, odată cu apariția lui în revista „Novîi Mir".

„Trecătoarea de iarnă" se ocupă de ultimii ani ai vieții lui Lenin. E o carte care mi-a cerut zece ani de meditații, de căutări în arhive și memorii, de întîlniri cu contemporanii și tovarășii lui Lenin.

Acum pregătesc pentru ciclul „Familia Ulianov" al Editurii Politice o carte despre Anna Ilinicina, precum și o alta pentru cei mici. Aceasta din urmă nu va fi o biografie, ci o încercare de a explica cum s-a format caracterul lui Lenin și viața lui sufletească. O privire dinlăuntru asupra modului în care s-a constituit personalitatea lui Vladimir Ilici.

În perspectivă, un volum biografic despre Lenin, în colecția „Viața oamenilor celebri" a editurii „Molodaia Gvardia".

ALEXEI KOLOMEȚ : „În ultimii ani am scris cîteva piese și pot să spun că fiecare din ele a fost pentru mine un fel de debut. Cu fiecare piesă am încercat să adopt o altă manieră dramatică. „Faraonii" a fost caracterizată de critică drept o „comedie populară". Piesa „Astăzi cer cuvîntul" a fost socotită o dramă psihologică, „Planeta Speranța" — o dramă filozofică, „Îți mulțumesc, dragostea mea" poate trece drept o comedie lirică, iar nu de mult a avut loc premiera piesei „Un pahar pentru avocat", pe care am numit-o farsă în două acte...

Acum termin o nouă piesă, cu titlul „Turturica". Eroii ei : un bătrîn, cu o existență complexă și eroică și o fată din zilele noastre...

YUOZAS BALTUSIS : „A apărut ediția a doua a culegerii mele de nuvele „Valius are nevoie de Alexas". Am predat editurii „Vega" partea a doua a „Anilor vînduți". E o carte la care am lucrat mulți ani și aștept cu nerăbdare opinia cititorilor.

În luna martie se vor împlini 60 de ani de la nașterea lui Petra Cvirka, un mare scriitor lituanian, contemporan, tovarăș de generație și un bun prieten al meu... Cînd l-am cunoscut, eu eram lucrător tipograf, linotipist, și vreau să descriu cu vorbele unui simplu muncitor influența pe care acest om fermecător a avut-o asupra cercurilor muncitorești. Am început să lucrez la carte și cred că va fi gata la data aniversării. Lucrez, de asemenea, la un roman și la un volum de nuvele.

cartea cartea cartea

CE SE DISCUTĂ

812 familii și o experiență

O interesantă și originală experiență socială își va afla în curînd terenul de încercare într-unul din cele mai tinere cartiere ale Moscovei. Este vorba de binecunoscutul Novîe Ceremușki, devenit în numai cîțiva ani aproape un oraș de sine stătător prin marele număr de blocuri de locuințe, magazine, instituții social-culturale și diverse amenajări urbanistice care-i conferă toate avantajele unui oraș modern.

Aici, în Novîe Ceremușki, printre atîtea blocuri elegante care-și aliniază siluetele zvelte, două nou-nouțe, fiecare de 16 etaje și legate între ele printr-un parter comun, urmează să fie date în curînd în folosință. Cele 812 familii ce se vor muta aici vor afla în însăși incinta lor tot ce le-ar fi necesar pentru satisfacerea nevoilor de servicii casnice, distracție și sport. Apartamentele nu mai sînt concepute ca unități autarhice, izolate de sursele care satisfac variatele necesități vitale, ci sînt o parte componentă a unui complex organic, bazat pe o concepție unică de viață.

Aspect citadin din Moscova

Și totuși aceste blocuri nu sînt un alt tip de hoteluri, iar arhitecții și sociologii, legîndu-le prin parterul pe care-l numesc „centrul social" al acestei comunități de locatari, s-au gîndit nu numai să nu știrbească nimic din caracterul privat al fiecărei locuințe, ci, dimpotrivă, să-l îmbogățească, înlesnind beneficiarilor o mare economie de timp și de bani, mai bune condiții de asigurare a sănătății și posibilități sporite de recreere.

Din apartamente a dispărut bucătăria. Într-o nișă închisă cu o ușă glisantă încap foarte bine un reșou, o mașină electrică de spălat vesela și un mic frigider. Toate aceste accesorii ale unei gospodării moderne dovedesc că masa se va servi nu acasă, ci în oraș sau, dacă locatarii o vor dori, în restaurantele cu 70 de locuri amenajate la fiecare etaj.

Funcționalitatea foarte avansată a apartamentelor permite orice modificări interioare. Înlăturarea unui perete mobil poate contopi două apartamente, cînd e vorba să fie acordate unei familii mai numeroase. Mobilarea apartamentelor depinde de gustul locatarilor, iar pentru cumpărarea mobilei li se asigură un credit pe termen lung.

Centrul social cuprinde o cafenea de 200 de locuri, cu un bufet-bar, o grădină de iarnă, o baie finlandeză — sauna, o spălătorie de rufe, un serviciu de coafură. La fiecare etaj o sală de lectură și o sală cu aparat de televiziune în culori. Pentru sport și spectacole sînt rezervate săli speciale. Un centru de sănătate va asigura asistența de prim ajutor și consultații pentru fixarea diagnosticului ; el va dispune de saloane de fizioterapie, hidroterapie, gimnastică medicală.

Evident, copiii n-au fost nici ei uitați. La înapoierea de la școala din cartier, cei mai mărișori se vor putea juca în camerele vecine cu sălile de sport sau afară ; tîncilor le este rezervată o creșă. Există și camere speciale în care copiii pot fi lăsați în grija unei supraveghetoare, în timp ce părinții se află la lucru, în vizită, sau la spectacol. Pentru hobby-urile diverșilor locatari există laboratoare foto și film, o sală de biliard și chiar săli de club.

Calculele făcute de statisticieni arată că în condițiile locuinței tradiționale se cheltuiesc, în medie, 2,7 ore pe zi pentru pregătirea și consumarea mesei ; în noile condiții totul se reduce la 1,2 ore. Timpul necesar diverselor servicii personale scade la 1/3, iar timpul de odihnă crește cu 1 oră.

Cele 812 familii ce se vor muta în aceste blocuri sînt — incontestabil — pionierii unui nou experiment social. Petruşkova, arhitectul-șef al proiectului, declară : „casa noastră e o încercare de a rezolva o problemă pe care nici un urbanist n-o poate ignora : eliberarea din sclavia domestică".

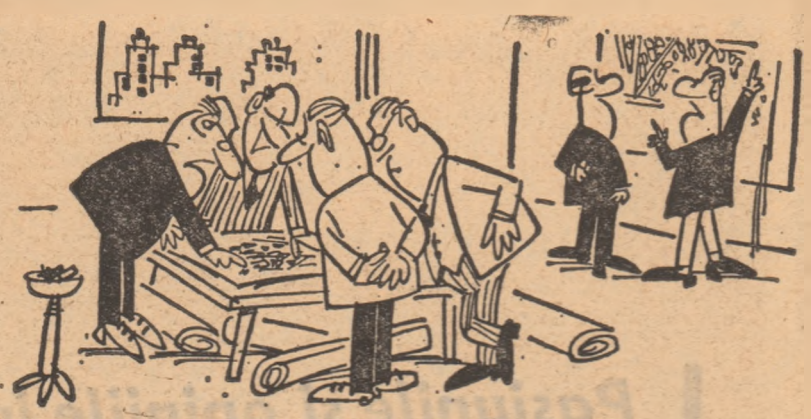

— Și mai există și altă soluție : desființarea trotuarelor și interzicerea circulației pietonilor.

COMBUSTIBIL

În discuție, șisturile

Estonia este cunoscută în întreaga lume ca unul dintre cele mai importante centre ale industriei șisturilor, motiv pentru care, nu de mult, orașul Tallin a fost ales ca sediu al unei prime conferințe internaționale referitoare la șisturi. Conferința a fost organizată de O.N.U. și s-a bucurat de participarea unor specialiști din 28 de țări.

Șisturile bituminoase sînt un combustibil cu conținut redus de calorii, în schimb au o însușire remarcabilă : dau pînă la 80% produse lichide și gaze, fapt pentru care mai sînt numite și petrol solid. În Uniunea Sovietică există circa cincizeci de zăcăminte de șisturi. Numai cele din bazinul Balticii sînt evaluate la 11 miliarde de tone. Ele furnizează anual cam 20 de milioane de tone de șisturi care, după ce sînt prelucrate în marile combinate de la Kohtla-Järve, Kivioli și Slantzi, aprovizionează cu gaze, carburanți și produse chimice Leningradul și orașele baltice, precum și centralele termice. Indeosebi centrala Baltică, cu o putere de 1,6 milioane kW.

Specialiștii sovietici au creat diferite instalații pentru transformarea șisturilor și au pus la punct procedee menite să producă acizi dicarboxilici pe bază de șisturi innobilate. În același timp ei au elaborat și o nouă tehnică de transformare a șisturilor lichide în produse chimice ca : detergenți, lubrifianți, dizolvanți, tananți pentru industria pielăriei etc. Comunicările făcute la conferință de specialiștii din Moscova și Leningrad în legătură cu un nou și original procedeu de separare a șisturilor înainte de tratare au stîrnit un viu interes. Metoda permite obținerea unor concentrate de șisturi care lasă foarte puține reziduuri, lucru extrem de important pentru tratarea chimică. Comunicări interesante au fost făcute și de specialiștii din alte țări, printre care cei americani care au anunțat că între 1972—1975 șisturile din Colorado vor deveni o importantă sursă de combustibil lichid.

PROIECTE

Non-stop schi

Pe unele stînci din jurul lacului Onega și Mării Albe sînt scrijelați „schiori" din epoca de piatră la vînătoare de reni. Bățul cu care se ajutau la înaintare le servea și ca suliță. Imaginile dovedesc că schiurile au fost cunoscute și folosite în scopuri utilitare încă de acum circa 4 500 de ani. Dar dacă locuitorii Nordului așteptau și așteaptă încă cu nerăbdare sosirea verii pentru a le lepăda, nu același lucru se poate spune despre amatorii de schi din zilele noastre care, la latitudinile temperate, se resemnează cu greu la o inactivitate de 6-7 luni pe an.

Gata de start pe „rogojinile" de plastic

Colaborarea dintre un antrenor și un chimist a rezolvat situația săritorilor care, de cîțiva ani, se pot antrena în toate anotimpurile. Pista artificială se compune din 6000 „rogojini" de material plastic, cu dimensiunile de 40 X 60 cm. fixate de o plasă de sîrmă ca țiglele pe acoperiș. Chiar și țările tradiționaliste în materie de schi, ca Suedia, Norvegia și Finlanda, au recurs la noile piste.

Acum există speranțe ca nu numai așii să fie favorizați. În mai multe țări au fost imaginate pîrtii originale pentru marele public. Acoperită cu zăpadă veritabilă, care va putea varia între prăfuită și crustă de gheață, o asemenea pîrtie nu va costa, după afirmațiile proiectanților, mai mult decît o hală de înot acoperită sau un stadion. Principiul de funcționare a instalației este extrem de simplu : vapori de apă subrăciți sînt ejectați cu viteză foarte mare printr-un fel de guri de tun. Intrînd în contact cu aerul vaporii se transformă în adevărați fulgi de nea. „Tunuri de zăpadă" similare au contribuit de altfel și la salvarea Jocurilor Olimpice cînd iarna le boicota. Fabricate în serie ele devin rentabile dacă există și surse de energie ieftină. Au avantajul de a evita deplasările sportivilor de la cîmpie, unde pot acoperi piste de beton de 200-500 m lungime. Încastrînd în grosimea acestora o instalație de răcire, care pornește automat cînd temperatura exterioară depășește o anumită limită, se favorizează persistența zăpezii. Același scop îl are și un curent de aer rece suflat deasupra pistei. Acolo unde radiația calorică a Soarelui este prea puternică, ea poate fi oprită de un acoperiș transparent de plexiglas.

Un proiect sovietic prevede încadrarea unei asemenea piste în centre moderne de turism, chiar alături de hoteluri. Ieșind din camere, vizitatorii se vor urca într-un lift, care-i va lăsa fie la 100 m înălțime, chiar la startul pistei, fie pe una din platformele intermediare, de unde vor porni pîrtii mai mult sau mai puțin grele, după înclinația pantei. La start lățimea va fi de 10 m, iar la sosire de circa 50 m.

ENERGIE ELECTRICĂ

Mareele subjugate

De milioane de ani natura risipește zadarnic o fantastică energie pe țărmurile mărilor și oceanelor. Se știe că oceanele „respiră" domol, imperturbabil. La fiecare „inspirație" nivelul lor crește și apa năvălește pe țărmuri, dînd naștere fluxului. Apoi urmează „expirația" cînd apele se retrag, lăsînd în urmă resturi de alge. E refluxul. În fiecare 24 de ore și 48 de minute se înregistrează două fluxuri și refluxuri. Energeticienii doresc de multă vreme să cucerească această energie gratuită. Pe țărmul Mării Barenț această dorință a devenit recent realitate.

Într-adevăr, în ajunul Anului Nou, în golful Kislaia a intrat în faza de probă prima centrală maremotrică sovietică. Ea funcționează deocamdată cu o singură turbină, achiziționată în Franța. Specialiștii sovietici lucrează însă la perfecționarea ei spre a o adapta la împrejurările locale. Centrala a fost, de altfel, concepută și ca laborator de studii pentru construcția de centrale maremotrice electrice mai mari.

Centrala din golful Kislaia va netezi astfel drumul spre folosirea energiei mareelor în bazinul Oceanului Înghețat, mai exact în Marea Albă, și pentru construirea centralei electrice maremotrice Lumbovka tot pe țărmul Mării Barenț, care va avea o putere de circa 320 000 kilowați. Aici urmează să se construiască un baraj cu o lungime de aproape cinci kilometri.

Într-un viitor mai depărtat se vor construi adevărați giganți maremotrici, de tipul celui prevăzut pentru golful Mezen, cu o putere de 14 milioane de kilowați.

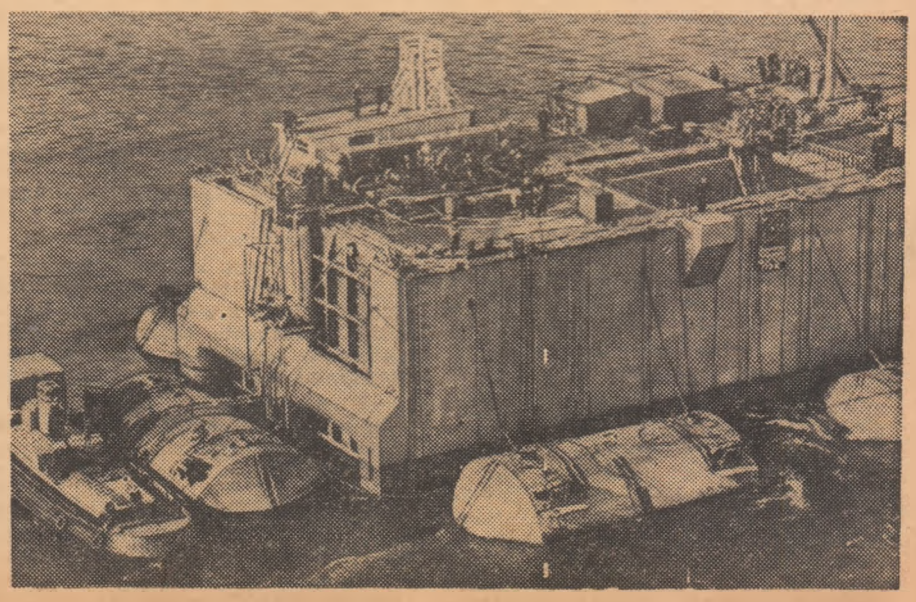

Centrala maremotrică din golful Kislaia plutind spre destinație

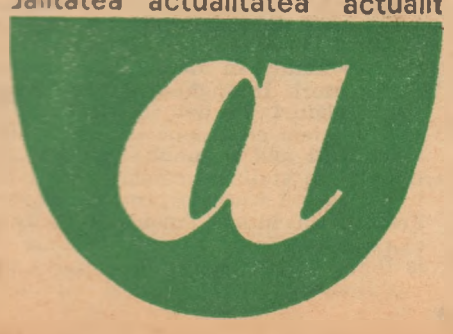

reportaj
reportaj reporta
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
portaj reportaj reportaj repor
j reportaj reportaj reportaj

CINE SÎNTEŢI, DOMNULE COLLINS?

Pasiunile şi opiniile lui Rudolf Ivanovici Abel

Patru ani încheiaţi au căutat agenţii F.B.I.-ului destinatarul unei monede care, examinată mai atent, se dovedise a fi o casetă confecţionată cu grijă pentru a transporta un film miniatural acoperit cu nesfîrşite coloane de cifre. Patru ani încheiaţi s-au străduit zadarnic specialiştii F.B.I.-ului să descifreze codul secret. Acesta a rămas însă o carte ferecată cu şapte peceţi. Pînă într-o zi de iunie a anului 1957, cînd trădarea, nu propriul lor fler, le-a dat pe mînă un bărbat care locuia la Hotelul Latham din New York, în camera 839, sub numele de Martin Collins...

Collins dormea încă în dimineaţa zilei de 21 iunie 1957, la ora 7, cînd a auzit bătăi în uşă. Abia descuiată, uşa a fost brusc împinsă dinafară. În prag se aflau doi bărbaţi cu înfăţişarea dură care s-au legitimat ca împuterniciţi speciali ai F.B.I.-ului. L-au dat pe Collins la o parte şi au intrat în cameră.

Collins i-a privit nedumerit.

— Staţi jos, i-a ordonat unul din ei.

— Ştim cine sînteţi, colonele, şi ce învîrtiţi aici, i-a declarat celălalt. Vă oferim să colaboraţi cu noi. Dacă refuzaţi, veţi ieşi de aici cu cătuşe la mîini.

— Dar nu înţeleg despre ce-i vorba.

— Ba înţelegeţi foarte bine!

— Pot să mă îmbrac?

— O clipă, mai întîi răspundeţi la oferta noastră!

— V-am şi răspuns.

— Repet: ştim că sînteţi colonel în Serviciul de informaţii sovietic. Vă oferim să colaboraţi cu noi. Dacă respingeţi oferta noastră, veţi fi arestat.

— Cunoaşteţi răspunsul meu.

Discuţia aceasta a durat aproape o jumătate de oră, după care unul din agenţii F.B.I.-ului a ieşit din cameră. Au intrat în schimb alţi trei inşi. Unul din noii veniţi avea asupra-i un mandat de arestare emis de filiala din New York a Serviciului de imigrare şi naturalizare, în care se spunea că Collins se afla ilegal în S.U.A. şi că nu se prezentase pentru înregistrare la nici unul din birourile pentru imigrare şi naturalizare.

Collins n-a părut prea impresionat. Dar gîndurile i se învîrteau în jurul anexelor la cod şi a radiogramei primite chiar în noaptea ce trecuse. Măcar codul şi radiograma să dispară înainte ca F.B.I. să dea de ele.

Cu toată supravegherea, a izbutit să scape de codul minuscul, pe care îl ţinea ascuns în mînă, la toaletă. Dificultăţi mai mari i-a dat distrugerea radiogramei. Încă nedescifrată, ea se afla pe masă sub un teanc de hîrtie de scris. Ordinul de a-şi împacheta lucrurile i-a dat însă prilejul să se apropie de teancul de hîrtie. Cu cîteva coli şterse bine paleta care mărturisea ambiţiile sale artistice. Apoi, o dată cu hîrtiile mînjite şi mototolite, a aruncat la toaletă şi radiograma. Acest succes îl făcu să se simtă mai bine dispus, deşi nu-şi făcea nici o iluzie asupra soartei care-l aştepta. Agenţii F.B.I.-ului mai găsiseră destule dovezi despre activitatea lui şi îi dăduseră limpede că înţeleagă că „ştiau totul". Pînă la urmă îi numiră chiar şi sursa lor de informaţii — un trădător...

Aşa cum fusese ameninţat, Collins a fost scos din hotel cu cătuşe la mîini. În maşină a reuşit să mai scape de un corp delict: o ştire importantă înregistrată pe o peliculă foarte fină ascunsă în agrafa de cravată. Cînd a încercat aparent degajat să-şi aranjeze cravata, însoţitorul i-a smuls agrafa din mînă şi, foarte agitat, a început să-o demonteze. Cu această ocazie filmul a căzut afară neobservat. Dezamăgit, agentul i-a restituit agrafa.

— Prea sînteţi bănuitor, l-a consolat Collins...

După un popas destul de lung în clădirea Serviciului pentru imigrare şi naturalizare (I.N.S.), a început un drum straniu. Către ora 17, doi indivizi care s-au dat drept colaboratori ai I.N.S.-ului l-au condus pe Collins, tot cu cătuşele la mîini, la un aeroport. Un avion era gata pregătit pentru decolare. După cinci ore de zbor, a făcut o escală, s-a aprovizionat cu combustibil şi a pornit din nou. Lui Collins nu-i era greu să determine ruta după stele. Apreciind viteza şi durata de zbor a calculat poziţia aproximativă a aeroportului unde făcuseră escală. După care, spre uimirea însoţitorilor, le-a spus care era ţinta neobişnuitei şi misterioasei călătorii: sudul statului Texas.

Şi, cu adevărat, la ora 4 şi 30 avionul a aterizat la Brownsville. Era aşteptat de trei automobile, care apoi au străbătut străzile pustii ale oraşului Aallen pînă la un lagăr al I.N.S. La ora 10 Collins a fost dus la primul interogatoriu, căruia avea să-i urmeze o nesfîrşită serie de încercări de a-l „convinge" sau măcar de a-l stoarce ca pe o lămîie. După şase săptămini F.B.I.-ul a trebuit însă să se dea bătut. Din acel moment Collins a fost supus în fine formelor obişnuite ale procedurii penale americane. A fost transportat la închisoarea din New York. Şi însuşi subsecretarul de stat Tompkins a depus plîngerea împotriva colonelului Rudolf Ivanovici Abel, agent al Serviciului de informaţii sovietic...

Curtea cu juri a dat sentinţa la 15 noiembrie 1957: 30 de ani de detenţiune. Colonelul Abel a petrecut însă numai patru ani şi opt luni între zidurile închisorii americane. La 10 februarie 1962 a fost schimbat cu Francis Gary Powers, pilotul faimosului „U-2" doborît deasupra Uniunii Sovietice în cursul unei misiuni de spionaj.

Într-un recent interviu acordat lui A. Lavrov, reporter al revistei „Smena" colonelul Abel a făcut o sumă de reflecţii interesante asupra calităţilor morale ale omului în general şi asupra preferinţelor sale personale în această materie şi în altele.

În cele de mai jos, reproducem paragrafele mai semnificative ale acestui interviu.

ÎNTREBARE: Credeţi că te poţi educa pentru a deveni curajos şi dezinteresat?

RĂSPUNS: Oamenii care luptă cu hotărîre şi perseverenţă pentru un scop acţiona, pentru a reduce la minimum riscul.

ÎNTREBARE: Aveţi vreo pasiune sau, cum se spune astăzi, un hobby?

RĂSPUNS: Mă îndeletnicesc cu multe: desen, confecţionarea de caractere tipografice, muzică, fotografie, ştiinţe exacte (în special astrofizică), tehnică, radiomecanică. Ele îmi ajută foarte mult în rezolvarea problemelor pe care le am ca cekist.

Destul de des lucrez oficial ca desenator tehnic, inginer electrotehnician, translator, fotograf şi pictor. E inutil să mai menţionez importanţa cunoştinţelor de fotografie şi radiotehnică sau a talentelor artistice în activitatea unui lucrător al serviciului de informaţii. Inclinaţiile mele mi-au uşurat şi anii grei de închisoare. Ele m-au ajutat să nu-mi pierd curajul, să-mi păstrez echilibrul psihic şi să suport calm necazurile şi dezagrementele cărora le e supus un deţinut. La începutul detenţiunii mi-am reluat hobby-ul din şcoală şi m-am cufundat în probleme de matematică aplicată. Asta li s-a părut foarte suspect celor de la F.B.I. Cînd am cerut o tablă de logaritmi pentru rezolvarea unei probleme, mi-au refuzat categoric cererea. A trebuit să mă descurc cu un abac.

Mai tîrziu am preferat desenul. O întîmplare interesantă a fost cu portretul preşedintelui Statelor Unite, J. F. Kennedy, pe care îl făcusem după o fotografie din ziar. Desenul a plăcut atît de mult fratelui preşedintelui, ministrul Justiţiei Robert Kennedy, încît m-a rugat să i-l dau. I l-am dăruit şi de atunci nu numai că n-am mai fost împiedicat să pictez, dar am şi primit de la direcţia închisorii cele necesare pentru pictură.

ÎNTREBARE: Ce fel de literatură preferaţi?

RĂSPUNS: În general citesc literatură legată de „hobby"-urile mele, deci în primul rînd cărţi şi reviste de ştiinţă şi ştiinţă popularizată. Dar citesc cu plăcere şi literatură, de preferinţă Tolstoi, Dostoevski, Hugo, Dickens, Paustovski şi Fadeev. Cărţile „de spionaj" nu prea îmi plac. Ele conţin de obicei o asemenea pletoră de întîmplări neverosimile, încît te lasă cu gura căscată. Pentru profani poate fi amuzant, dar iniţiaţii nu pot decît să zîmbească. Autorii acestor cărţi se referă deseori la fapte şi documente, dar în operele lor nu arată că ar cunoaşte realmente adevărul. Asemenea cărţi dau o idee complet greşită despre munca noastră. E o temă despre care s-au scris totuşi şi povestiri sau romane documentare foarte bune, de pildă „Hula" de Nikulin şi „Războinarea" de Ardamatski. Aceste cărţi sînt rezultatul unei îndelungi investigaţii în arhivă, iar faptele şi evenimentele nu au fost sacrificate în favoarea „suspense"-ului.

ÎNTREBARE: Tineretul ştie că sînteţi un lucrător celebru al serviciului de informaţii. Ce aveţi să-i spuneţi despre importanţa vigilenţei?

RĂSPUNS: În activitatea sa, lucrătorul din serviciul de informaţii trebuie să dea adesea dovadă de inventivitate, iniţiativă şi îndrăzneală. Prin vigilenţă înţelegem un complex relativ complicat, care include, printre altele, examinarea continuă a mediului înconjurător, darul observaţiei, aprecierea autocritică a propriului comportament şi o bună cunoaştere a oamenilor şi a obiceiurilor lor. Cînd eram în S.U.A., într-o zi m-am dus în vizită la un prieten pictor. Aproape concomitent cu mine au sosit şi cîţiva cunoscuţi de-ai lui. Am aflat că gazda era chinuită de cîteva zile de o durere de dinţi, dar, după cum ne-a explicat, nu se putea duce la doctor din lipsă de bani. Mi-am scos imediat portvizitul, i-am dat 20 de dolari şi l-am sfătuit să recupereze neîntîrziat timpul pierdut. Aparent gestul pare cît se poate de banal. În realitate el a trezit însă nedumerirea cunoscuţilor prietenului meu şi chiar a lui. Căci majoritatea americanilor obişnuiesc să ofere cuiva bani dacă li se cer. Pentru un agent a[illegible] fleacuri pot sfîrşi prost. Din feric[illegible] în cazul respectiv totul s-a terminat bine, cu excepţia faptului că a tr[illegible] să-mi dau oarecare osteneală [illegible] şterge impresia dezagreabilă pe [illegible] provocasem.

Sau un alt caz, întîmplat la începutul războiului. Mă îndreptam cu un tren local spre Moscova. Vagoanele erau supraaglomerate, în fiecare gară urcau noi călători. În înghesuiala aceea am ajuns alături de doi tineri. Pînă la Moscova mai erau două sau trei staţii. Deodată îl aud pe unul spunînd: „Să coborîm la staţia următoare, ca să nu trebuiască să trecem prin Moscova". Fraza suna bizar. Trenul nu mergea mai departe de Moscova. Dar ştiam că la Berlin trenurile care veneau din suburbii străbăteau oraşul şi-şi continuau

(Continuare în pag. 11-a)

Avocatul apărării, James Britt Donovan, despre clientul său Martin Collins:

„Talentat nu e un cuvînt potrivit pentru el. Căci e de-a dreptul genial. A discutat cu mine despre teoria cîmpului a lui Einstein, de parcă ar fi fost iniţiat în ea de însuşi Einstein. Ştie şi se pricepe absolut la tot. Pictează, fotografiază. E un electrician înnăscut, un bijutier îndemînatec, un fotograf şi un chimist genial. Este pînă şi un excelent jurist..."

Acuzatorul, subsecretarul de stat William F. Tompkins, despre acuzatul Martin Collins: „Ar fi complet absurd să i se conteste geniul. Era o personalitate şi nu spun asta numai pentru că trebuie să fi cu adevărat cineva pentru a trăi 10 ani în Brooklyn fără să baţi la ochi, fără să trezeşti bănuieli, fiind chiar un locatar foarte apreciat, în timp ce conduci o centrală care cuprinde literalmente jumătate din America..."

Cîteva opinii ale unor cunoscuţi, dintre care unii au apărut mascaţi pe banca martorilor:

Proprietarul: *„Era un adevărat gentleman şi mîndria casei noastre..."*

Un pictor: *„Încă cinci ani şi s-ar fi impus. Tablourile lui trăiau, figurile lui erau expresive şi însufleţite..."*

Vecinul: *„Era o mare personalitate creatoare.."*

Chelneriţa: *„Era un exemplu bun pentru toţi..."*

PORTRET

Nataşa

„Unde aţi găsit o fată atît de pură, de sinceră, cu o privire atît de învăluitoare ? Dacă marele Rafael ar învia, ar mai crea fără îndoială o madonă, madona rusă, pentru care i-ar sluji ca model actriţa dumneavoastră".

Cu aceste cuvinte entuziaste, l-a felicitat profesorul Luigi Chiarini, directorul Festivalului internaţional al filmului de la Veneţia, pe regizorul Alexandr Rou, după vizionarea filmului „Morozko" (premiat atunci), pentru reuşita alegere a interpretei. Adică a Nataliei Sedih.

Cînd avea patru ani, Nataşa a venit pe Stadionul Pionierilor din Moscova şi cu ajutorul antrenoarei sale, maestra

Natalia Sedih

emerită a sportului T. Granatkina, a îmbrăcat pentru prima oară patinele.

Dar patinajul artistic nu era singura-i îndeletnicire. Nataşa se iniţia şi în tainele baletului şi, cînd a venit vremea, s-a înscris la şcoala de coregrafie. Balet, patinaj, desen — pe toate le făcea cu pasiune. Încă nu bănuia că va mai avea o pasiune : filmul.

Într-o zi, Alxandr Rou a deschis întîmplător televizorul şi a dat peste o transmisie în direct a unui spectacol de patinaj artistic. La un moment dat, pe scena de gheaţă şi-a făcut apariţia o fată graţioasă şi fragilă, care i-a atras numaidecît atenţia prin modestia şi farmecul ei (Rou a fost recunoscător operatorilor pentru prim-planuri). Fata a executat cu măiestrie şi o uşurinţă aeriană faimoasa „Moarte a lebedei" de Saint-Saëns.

Era în 1964 şi regizorul căuta o interpretă pentru rolul principal din filmul-basm „Morozko". „Iscoadele" au fost trimise numaidecît pe teren. Asistenţii regizorului au aflat astfel numele foarte tinerei patinatoare şi nu fără greutate au reuşit să pătrundă în sanctuarul şcolii de coregrafie.

În cursul probelor, Nataşa Sedih s-a comportat cu atîta sinceritate şi naturaleţe, a vădit atîta subtilă înţelegere a personajului de basm, încît inimile de gheaţă ale membrilor consiliului artistic al studioului „Maxim Gorki" s-au topit şi balerina-patinatoare a devenit actriţă de film.

Dar şi spectatorii filmului „Morozko" au îndrăgit-o pe Nastenka cea bună şi luminoasă ca o rază de soare şi n-au pregetat să-şi mărturisească sentimentele în scrisori pe care Natalia Sedih încă le mai primeşte, deşi de la premieră s-au scurs patru ani.

De atunci au mai fost încă două eroine, în care interpreta a pus aceeaşi graţie de bibelou, acelaşi farmec al purităţii : fata cu pistrui din „Copiii lui Don Qujotte" şi învăţătoarea Alionuşka din „Foc, apă şi trompete de aramă".

CINEMA

Actriţe premiate de public şi noile lor roluri

● *Tamara Siomina (în 1962, pentru rolul Katiuşei Maslova din „Învierea") interpretează rolul Nastiei în filmul lui S. Tumanov, „Un om indispensabil".*

● *Margarita Volodina (în 1963, pentru rolul Femeii-comisar din „Tragedia optimistă") va fi eroina principală a comediei pe care o face la „Mosfilm" soţul ei, Samson Samsonov, intitulată „El, ea şi telefonul".*

● *Via Artmane (în 1964, pentru rolul Soniei din filmul „Rude de sînge") este Liena în noua producţie a studioului din Riga, „Vremea măsurătorilor".*

● *Tatiana Doronina (în 1967, pentru rolul Nadiei din filmul „Sora cea mare") a abandonat pentru scurt timp cinematograful ca să se poată angaja cu toate resursele în pregătirea tragicului personaj Nastia din piesa „Azilul de noapte" de Gorki.*

FESTIVALURI

Eroii iernii ruseşti

Festivalul „Iarna rusească" a împlinit şase ani. O tradiţie scurtă, dar o ilustrează cum nu se poate mai bine vorba latină „Non multum sed multa".

Iar această ultimă ediţie, care s-a încheiat de curînd, a concentrat în numai două săptămîni un program teatral-muzical care, după părerea unanimă, a însemnat apogeul a tot ce a fost pînă acum.

Cine au fost însă eroii „Iernii ruseşti" de anul acesta ?

În primul rînd duetul Sviatoslav Richter — David Oistrah care au oferit o seară de sonate (Schubert, Brahms, Franck) în Sala mare a Conservatorului „Ceaikovski" din Moscova. Inutil să mai spunem cu ce interes a fost primită această întîlnire de zile mari.

Terpsihora a trimis şi ea reprezentanţi de mărimea întîia. Tînăra Natalia Bessmertnova, care urcă tot mai sus pe firmamentul bogat în stele al baletului sovietic, a făcut o demonstraţie de romantism poetic în rolul Frigiei din „Spartacus", al Maşei din „Spărgătorul de nuci" şi al Gisellei.

De altminteri amatorii de balet au putut vedea aproape toate spectacolele de greutate ale Teatrului Mare. În afară de cele amintite mai sus, au mai fost prezentate „Carmen", în care supersteaua Maia Plisetkaia a fost ca de obicei năucitoare, „Lacul lebedelor" şi altele.

Repertoriul liric al Teatrului Mare a fost reprezentat de opere clasice ruse şi sovietice. Dar şi în acest sector „Iarna rusească" a oferit spectatorilor o plăcută surpriză : multilateralul Mstislav Rostropovici, reputat violoncelist, pianist şi pedagog, s-a prezentat în ipostaza de dirijor. La pupitrul operei „Evgheni Oneghin", el a dat o interpretare proaspătă partiturii executate de atîta vreme pe toate meridianele globului.

Moment coregrafic dintr-un recent spectacol al ansamblului „Pantomima" din Riga

În sălile de concerte ale Moscovei au avut loc seri simfonice, de muzică de cameră şi vocală, precum şi concerte corale şi recitaluri coregrafice. Evgheni Svetlanov a dirijat Simfonia a doua de Şostakovici, Concertul pentru vioară şi orchestră de Brahms, Simfonia a doua de Parsadanian, Simfonia a patra, Concertul nr. 2 pentru pian şi orchestră şi Suita „Frumoasa adormită" de Ceaikovski. Iar Kirill Kondraşin s-a vădit un sensibil acompaniator al tinerilor cîntăreţi Vladimir Atlantov şi Galina Kovaliova în duetul din „Romeo şi Julieta".

Alte nume tinere : Ekaterina Noviţkaia, eleva lui Lev Oborin şi cîştigătoare a marelui premiu la Concursul de la Bruxelles, violoncelista Karine Gheorghian, laureată a concursului „Ceaikovski".

Arta corală a fost reprezentată de trimişi ai nordului îndepărtat şi ai zonelor sudice ale Rusiei, iar tezaurul coregrafic folcloric de ansamblurile de dansuri din Osetia de Nord, din R.S.S.A Tătară şi din ţinutul Krasnoiarsk. În sfîrşit, prezenţa Orchestrei de instrumente populare „N. Osipov" a adus farmecul sonorităţii specifice a instrumentelor cu care poporul rus şi-a cîntat din cele mai vechi timpuri bucuria şi tristeţea.

— Cînd facem pauză ?

PICTURĂ

Un falsificator cinstit

Falsul de tablouri este duşmanul nr. 1 al pieţii artistice occidentale. La anumite intervale se mai dărîmă un mit, se mai descoperă că un tablou de Monet n-a fost de fapt un Monet şi că un Gauguin n-a fost de fapt Gauguin. Cititorii iau act aproape blazaţi de aceste dezvăluiri, doar ca să vadă cine e subiectul şi de ce proporţii. Tehnica rămîne aceeaşi.

Dar un fals recent, descoperit în R.F.G., a reuşit să stîrnească senzaţie. Cazul s-a dovedit, într-adevăr, insolit. Falsificatorul n-a aşteptat să fie demascat, ci a făcut-o singur. Iată cum s-au petrecut lucrurile.

Mai întîi ziarele au vestit cu surle şi trompete că s-a descoperit un Monet autentic, cel mai autentic posibil. Autorul descoperirii : un colaborator al muzeului de artă din Braunschweig, pe nume Nikolaus. Curînd, pe un tablou al unui pictor necunoscut de la sfîrşitul secolului trecut, pe care urma să-l restaureze, Nikolaus a găsit sub primul strat de vopsea un peisaj executat cu mînă de maestru şi semnătura „Claude Monet 77". Podurile de cale ferată, locomotivele fumegînd au fost, cum se ştie, subiecte favorite ale celebrului impresionist francez, care a locuit în zona gării Saint-Lazare din Paris. El le-a utilizat în douăsprezece tablouri. De ce dar nu şi într-un al treisprezecelea, necunoscut ? Mai ales că pînza găsită, cea mai mare ca dimensiuni, avea, după părerea unanimă a specialiştilor consultaţi, şi cea mai interesantă manieră de execuţie.

Cu toate acestea, proprietarul capodoperei, un negustor pe nume Kiesel, nu se grăbea să încaseze fabuloasele sume care i se ofereau. Ezitarea lui se lămuri în cîteva zile, cînd un prieten al angrosistului, pictorul Hans Novak, făcu presei o declaraţie senzaţională : anume, că autorul tabloului era nu celebrul Monet, ci el, anonimul Novak.

Ce l-a împins la acest gest ? Pînă la 40 de ani, în ciuda unor eforturi disperate, Novak n-a reuşit să-şi facă un nume. Împins de nevoie, a trebuit să se mulţumească cu cele mai mărunte treburi, să facă concesii celor mai îndoielnice gusturi. Dar omul simţea că e capabil de mai mult şi în disperare de cauză a hotărît să se impună cu ajutorul unui fals. Împreună cu Kiesel, căruia i-a destăinuit intenţia sa, a achiziţionat pe piaţa pariziană un tablou ieftin care înfăţişa o pereche scăldîndu-se, a spălat vopselile, a dat iar pînza cu grund şi, folosind vopsele pregătite de el în maniera caracteristică lui Monet, a pictat un colţ al gării Saint-Lazare. La sfîrşit a refăcut deasupra perechea scăldîndu-se şi a încredinţat tabloul lui Kiesel ca să-l ducă la muzeu spre restaurare.

Cînd presa a făcut tămbălău în jurul acestui caz, jocul a luat sfîrşit. Pe Novak, artist cinstit de altminteri, nu-l interesa să-şi însuşească bani de pe urma falsului, ci doar să-şi facă un nume — chiar pe această cale cam bizară.

Dar nostimada abia urmează. În ciuda mărturisirii sale publice, specialiştii continuă să afirme că tabloul este autentic. Lui Novak nu i-a rămas alt argument decît să repicteze pînza din memorie.

„Ştiu să falsific tablouri, dar nu sînt un mincinos — s-a dezvinovăţit Hans Novak. N-am avut nici o clipă intenţia să prezint în serios Monet-ul meu drept autentic. Nu banii mă tentează. Celor dornici sînt oricînd şi oriunde gata să le pictez cîte Monet-uri vor. Şi dacă li se va părea puţin, pot să mă apuc şi de Rembrandt".

Acum, cînd numele lui a stîrnit atîta vîlvă, Hans Novak poate spera la atenţia şi recunoaşterea îndelung aşteptate.

G. Livanov

CHIMIE

Fumul de ţigară şi alţi aerosoli

Ştiaţi că omenirea populează fundul unui ocean de aerosoli? Într-adevăr, aerul curat pe care îl respirăm cu nesaţ cum punem piciorul pe o pajiste sau intrăm în desişul unei păduri nu este tocmai pur, ci mai degrabă un amestec de gaz cu particule infime de săruri şi minerale, de microorganisme şi diverse substanţe emanate de plante. Ceaţa, norii sînt şi ei o aglomerare de aerosoli. Metodele moderne de zugrăvire, de vopsire a maşinilor, pielii, de lăcuire a mobilei, de pulverizare a insecticidelor, amestecurile carburante ilustrează prezenţa aerosolilor. Pădurea de coşuri de pe acoperişurile caselor este şi ea un tribut plătit aerosolilor, fiecare coş fiind o instalaţie pentru eliminarea, împreună cu gazele, a

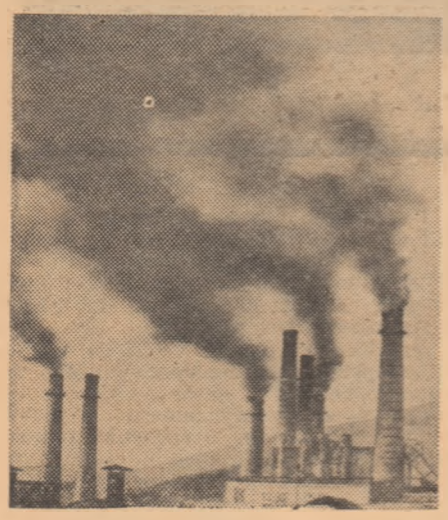

Aerosolii industriei

aerosolilor formaţi în sobe. Femeile apelează permanent la serviciile aerosolilor sub forma apei de colonie sau a fixativului pentru păr, împrăştiate de pulverizatoare. Pînă şi fumul de ţigară este tot un fel de aerosol fin dispersat. Iată de ce cunoaşterea legilor după care se nasc, trăiesc şi mor aerosolii, precum şi stăpînirea artei de a le „porunci" vor duce la perfecţionarea multor procese de producţie, sporirea vitezei automobilelor, avioanelor şi rachetelor, dirijarea vremii.

Pentru colectivul laboratorului de aerosoli al Institutului de cercetări fizico-chimice din Moscova ei sînt principalul obiect de cercetare. Dar începutul a fost făcut de căutările în vederea elaborării unui procedeu pentru fabricarea unor fibre mai fine decît firul de păianjen. Astăzi, cei mai mulţi dintre cercetătorii laboratorului stăpînesc perfect „arta păianjenului". Ei obţin fibre cu diametre cuprinse între cîţiva microni şi cîteva sutimi de micron, le perfecţionează şi le imprimă sarcini electrostatice stabilite, studiază proprietăţile materialelor filtrante confecţionate din aceste fibre. Proprietăţile acestor filtre merită într-adevăr cea mai mare atenţie. Iată un exemplu. Dacă cu ajutorul altor metode de filtrare sînt vînate doar particule mai mari de un micron, filtrele laboratorului amintit purifică aerul şi gazele de orice impurităţi dispersate. Avem, cu alte cuvinte, de-a face cu o purificare absolută.

Noile materiale filtrante satisfac cele mai exigente cerinţe. Aerosolii radioactivi sau cu toxicitate mare împrăştiaţi de întreprinderile industriale nu trebuie să depăşească cîteva miimi de procent. Această puritate este obţinută de straturile uşoare de material filtrant. Mulţumită acestei originale pînze de păianjen s-a ajuns în clipa de faţă la următoarea situaţie paradoxală : o centrală atomo-electrică mare împrăştie în atmosferă mai puţine substanţe radioactive decît o centrală termoelectrică pe bază de huilă .

Pînă aici a fost vorba de lupta împotriva aerosolilor vizibili. Există însă şi o categorie de aerosoli invizibili. Pe aceştia colectivul laboratorului îi obligă să condenseze vapori de apă, alcool sau acid stearic, după care sînt „identificaţi" cu ajutorul „bufniţei" sau al altor aparate optice. „Bufniţa" este un aparat în care aerosolii cercetaţi, şi nu numai cei invizibili, sînt prinşi într-un fascicul de lumină. Judecînd apoi după culoarea pe care o capătă lumina, cercetătorii află dimensiunile fiecărei particule de aerosoli. Lumina albastră, de pildă, indică aerosoli cu un grad înalt de dispersare, adică particulele au dimensiuni cuprinse între 0,3 şi 0,05 microni. În această categorie intră fumul de ţigară şi gazele de eşapament. Aerosolii cu grad de dispersare şi mai mare sînt transparenţi şi de aceea invizibili.

Cercetările făcute de colectivul laboratorului de aerosoli al Institutului de cercetări fizico-chimice din Moscova au dus la cunoaşterea comportării aerosolilor, atît a celor din natură, cît şi a celor proveniţi din industrie. Deprinderile lor sînt acum exprimate în formule şi grafice. Acestea arată că aerosolii sînt formaţii schimbătoare, instabile, în care se petrec tot felul de procese. Particulele mai i, de pildă, se depun sub acţiunea gravităţii. Cele foarte mici „ies repede din joc" : dacă se lovesc de obiecte rămîn lipite de ele. Particulele de dimensiuni medii (0,2-0,1 microni) pot să danseze în atmosferă zile şi chiar săptămîni de-a rîndul şi să se înalţe tot mai sus lovite de moleculele aerului. Vîntul le poartă uneori la mii de kilometri.

În încheiere, cîteva date despre utilizările pe care le-au aflat noile materiale filtrante. În afară de faptul că apără sănătatea, ele sînt un auxiliar preţios în construirea aparatelor cu semiconductori, radioelectronice şi de precizie, în obţinerea unor substanţe chimice ultrapure, în fabricarea antibioticelor şi vaccinurilor. Pentru viitor se prevede folosirea lor în filtrarea lichidelor, sterilizarea şi conservarea produselor alimentare, crearea unor puternice surse chimice de curent, în confecţionarea unei îmbrăcăminţi uşoare şi extrem de călduroase.

ASTRONOMIE

Măsurînd Pămîntul din cer

Punctele luminoase pe care le observăm în nopţile senine şi pe care le numim, cu un cuvînt, stele sînt, de fapt, corpuri cereşti complexe. Pot fi, de pildă, îngrămădiri de stele, galaxii sau sisteme de două-trei stele gravitînd unele în jurul altora.

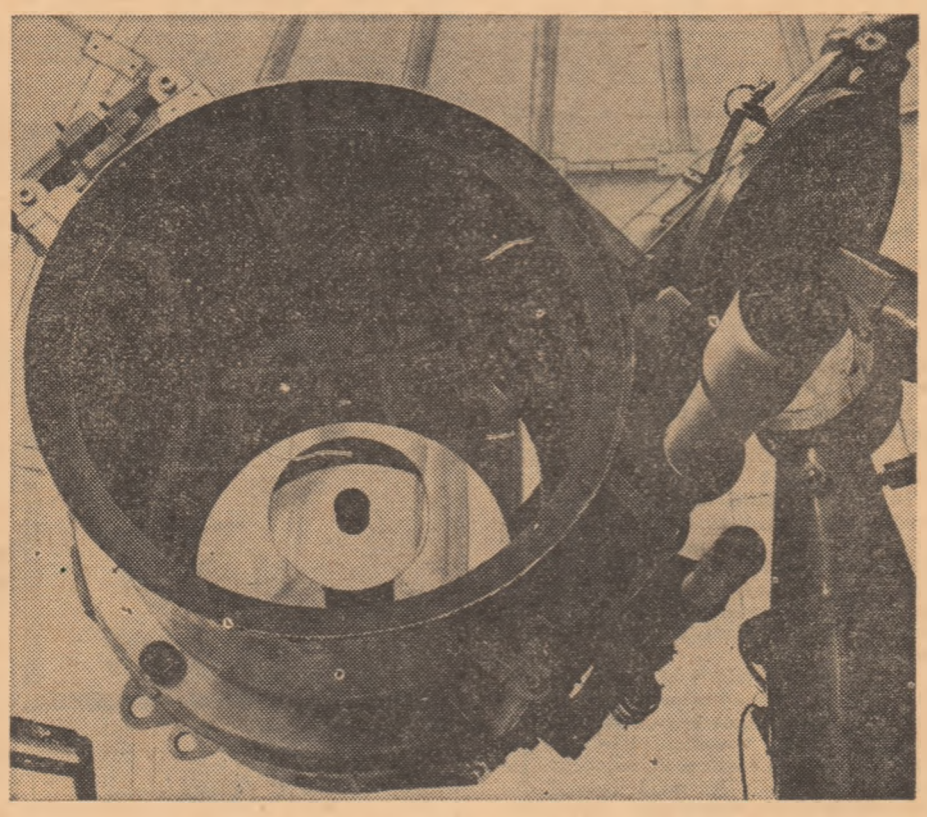

La Observatorul astrofizic din Crimeea al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S.

Astronomii şi mai apoi radioastronomii încearcă să „rezolve" aceste sisteme spre a le descoperi eventuala structură. Dar în aceste investigaţii, ei se lovesc de anumite limite.

Se ştie că marile telescoape au permis realizarea unor admirabile fotografii de galaxii mai mult sau mai puţin depărtate. Dar nici cele mai perfecţionate telescoape nu permit să se treacă de un anumit grad de separare de ordinul unei secunde de arc. Orice obiect ceresc al cărui diametru angular este inferior acestei limite apare ca un punct, chiar dacă structura sa e complexă. Or, în momentul de faţă această limită nu poate fi depăşită, prin simple îmbunătăţiri tehnice, din pricina turbulenţei atmosferice. Pentru a înlătura influenţa acesteia nu există decît o soluţie : ieşirea din atmosferă, adică amplasarea telescopului pe un satelit artificial, lucru care ridică însă o sumă de probleme complexe...

Studiile de radioastronomie care se fac pe lungimi de undă mult mai extinse decît acelea ale luminii vizibile se lovesc de o limită de separare angulară şi mai mare. Limita practică a separării radiotelescoapelor este de ordinul minutei de arc. De astă dată de vină sînt problemele tehnice ale dimensiunii antenelor ; raţiuni mecanice şi financiare împiedică construirea unor antene atît de mari cum ar fi necesare.

Pentru a învinge greutăţile amintite, specialiştii în materie au inventat aşa numita metodă a interferometriei, care utilizează nu un singur receptor (telescop optic sau radiotelescop), ci două — situate la cea mai mare depărtare posibilă între ele. Din compararea semnalelor primite de cele două receptoare se deduce apoi diametrul aparent al obiectului ceresc. Această expunere sumară a metodei riscă însă s-o prezinte sub un unghi prea simplist. De aceea, să mai stăruim puţin asupra ei.

Distanţa maximală, teoretică, dintre două puncte de pe suprafaţa globului este egală cu de două ori raza Pămîntului. Dar în felul acesta cele două puncte de observaţie necesare ar fi situate exact la antipozi. Pentru a vedea acelaşi punct de pe cer ele ar trebui să ţintească orizontul (ceea ce-i imposibil în radioastronomie), iar acest punct n-ar fi văzut simultan de către cele două staţii decît o fracţiune de timp extrem de mică.

De aceea, distanţa maximă la care au putut fi coroborate observaţii, adică la care s-a putut face interferometrie, a fost aceea dintre California şi Suedia ; depărtarea dintre antene este astfel de 7719 kilometri, adică ceva mai mare decît o rază a Terrei, care pare a fi practic şi limita superioară.

Ajunse aici, experimentele se lovesc acum de alte dificultăţi. Una din cele mai importante este că nu se cunoaşte destul de bine poziţia geografică relativă a antenelor cînd ele nu se află pe acelaşi continent. De aceea, unii au propus ca metoda interferometriei să fie utilizată nu pentru a măsura un diametru aparent de stea, ci invers — alegînd un obiect ceresc cu un diametru aparent de foarte mici dimensiuni să se măsoare distanţa dintre cele două staţii terestre. Utilizînd mai multe antene şi cuplîndu-le două cîte două s-ar putea realiza un fel de triangulare şi determina poziţia exactă a unor staţii în raport cu altele. Se crede că în felul acesta s-ar putea dobîndi o precizie de ordinul a 10 cm. pe distanţa dintre două antene.

Interferometria trebuie să ţină seama de viteza de rotaţie a Pămîntului. Utilizînd acelaşi procedeu invers, viteza de rotaţie a Terrei ar putea fi socotită cu precizia unei zecimi de miimi de secundă pe zi. Aceste precizii fantastice ar fi extrem de utile pentru geofizică, care ar putea măsura astfel direct deriva continentelor şi chiar amplitudinea mareelor terestre, aceste deformări ale globului nostru, despre care se ştie că există dar nu pot fi studiate direct.

MINERALOGIE

Vînători de zgomote

Există un film de desene animate în care eroul „luptă" toată noaptea cu tot felul de zgomote, începînd cu claxoanele automobilelor de pe stradă şi terminînd cu radioul din apartamentul vecin. Acest conflict care, în cazul de faţă, stîrneşte rîsul spectatorilor este însă în realitate o problemă acută. Căci există încă destule case în care zgomotele se plimbă în voie. Ca să le vină de hac constructorii folosesc tot mai des materiale izolatoare. Acestea au obligatoriu în compoziţia lor azbest.

Dar rezervele naturale de azbest sînt limitate.

De aceea, la Institutul unional de cercetări pentru sinteza mineralelor a fost recent realizată o varietate de azbest artificial care îl înlocuieşte cu succes pe cel natural, iar în unele privinţe îi este chiar superior. Este un foarte bun izolator fonic şi termostabil : azbestul artificial suportă temperaturi de aproape o mie de grade, faţă de numai şase sute de grade pînă la cît rezistă cel natural. Noul material va fi utilizat pe scară largă de constructorii navali şi de aparate electrotehnice. Din el se vor mai fabrica, de asemenea, filtre puternice pentru purificarea apei, aerului, ca şi pentru industriile chimică şi alimentară.

O altă creaţie a institutului amintit este mica sintetică. Bara de mică sintetică păstrează din cea naturală numai transparenţa şi flexibilitatea. În rest este mult superioară acesteia din urmă. Muscovitul (mineral aluminos din grupa micelor, utilizat ca material de construcţie), de pildă, absoarbe umezeala, pe cînd mica sintetică rămîne indiferentă. Dup[ă] cum nici temperaturile de o [mie] de grade Celsius nu o sperie ; [mica] naturală cedează la 500 de gr[ade]. Noua mică nu se teme de vi[cle]aburi de acizi şi săruri... Cole[ctivul] Institutului de sinteza mi[ne]ralelor a obţinut plăci „gigant[ice]" de mică sintetică : de 100 ce[nti]metri pătraţi.

La Institutul de cercetări pentru sinteza mineralelor, mica sintetică este obţinută din nisip sau feldspat în amestec cu oxizi ai unor metale în creuzete de fier. Profanilor, faptul le poate părea fără mare importanţă. În alte ţări aceste creuzete sînt confecţionate din grafit sau ceramică. În afară de fier, nici unul din ele nu asigură însă etanşeitatea necesară. Inginerii japonezi au încercat chiar creuzete din platină cu tot costul lor fabulos, dar n-au izbutit să obţină rezultate comparabile cu acelea ale institutului moscovit.

tehnica tehnica tehnica

Asistenta Natalia Gruzinova cercetînd un nou medicament, gliciramul, produs de Institutul de farmacie din Piatigorsk
Foto : **A. Sekin (APN)**

esculap
esculap esculap
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap esculap
esculap esculap esculap esculap e
esculap esculap esculap esculap
esculap esculap esculap esculap e

TERAPEUTICĂ

Hipertensiunea arterială la vîrstnici

Cercetări efectuate de prof. Vinogradov și colaboratorii săi prin măsurători tensionale pe circa 15.000 persoane de ambele sexe au ajuns la concluzia că vîrsta exercită o influență hotărîtoare asupra nivelului tensiunii arteriale, valorile medii ale tensiunii sistolice și diastolice crescînd lent și regulat o dată cu înaintarea în vîrstă. Astfel, după 40 de ani tensiunea crește mai repede pînă spre 65-70 ani, după care se observă o tendință de scădere sau, în orice caz, de stabilizare a tensiunii arteriale. La bătrînii sănătoși după 70 de ani nu se mai produce în general creșterea tensiunii arteriale. De asemenea, la femei se pare că are loc o creștere mai timpurie a tensiunii (cam de la 35 de ani), ea atingînd maximum spre 80 de ani, după care începe să scadă. Fără a se putea generaliza, se constată că perioada menopauzei este însoțită uneori de o hipertensiune arterială trecătoare.

Ținînd seama de aprecierile statistice ale limitelor valorilor tensiunii arteriale determinate prin măsurători pe loturi mari de oameni, Organizația Mondială a Sănătății consideră ca persoane cu tensiune normală cele ale căror valori tensionale sînt inferioare lui 140/90 mm Hg și ca persoane hipertensive pe cele ale căror valori tensionale sînt egale sau superioare lui 160/95 mm Hg.

Dintre factorii care contribuie la producerea hipertensiunii arteriale a vîrstnicilor, cei mai importanți sînt : pierderea elasticității vasculare datorită atero și arteriosclerozei, factorii neuroendocrini, precum și unele afecțiuni ale vaselor renale, urologice etc., însoțite de creșterea tensiunii arteriale.

Trebuie subliniat faptul că la vîrstnicii hipertensivi, îndeosebi la cei cu arterioscleroză, tensiunea arterială este adeseori foarte oscilantă, urcări bruște ale tensiunii sistolice fiind urmate de scăderi tot atît de rapide.

De aceea, în tratamentul hipertensiunii arteriale a vîrstnicilor este mai bine, cel puțin la început, să se utilizeze numai sedative ușoare, pe bază de brom și valeriană, simple sau în combinație cu barbiturice și papaverină (ca de exemplu, produsele : **Bromoval** — 2-3 tablete/zi ;**Bromosedin** — o linguriță de granule dizolvate în jumătate de pahar cu apă între mese ; **Extraveral** — 2-4 tablete/zi ; **Pasinal** 4-5 linguriță/zi ; **Papaverină** 0,04 g în injecții sau pe gură — N.R.).

Numai în cazul cînd nu se obține o scădere și reechilibrare a tensiunii arteriale se vor administra hipotensive mai puternice, începîndu-se cu doze mai mici, pentru tatonare, prin care se urmărește o scădere lentă și progresivă a hipertensiunii. (Printre produsele farmaceutice românești cele mai folosite citățm · **Hiposerpil** în doze de 1-3 tablete pe zi, iar ca doză de întreținere după stabilizarea tensiunii 1-2 tablete/zi ; **Hipropresol** în doze de 1/2—2-3 tablete/zi, iar ca doză de întreținere 1-2 cpr/zi ;**Hipazin** în aceleași doze ca mai sus : **Guanetidină** 1-2-4 cpr/zi).

Medicamentele hipotensive trebuie adeseori asociate și cu preparate diuretice (de ex. **Nefrix** sau **Ufrix** — N.R.), în doze mici și intermitente, cîte 1-2 comprimate de 2-3 ori/săptămînă ; acestea trebuie luate împreună cu săruri de potasiu în doze de 0,50-1g/zi.

Un rol pozitiv în tratamentul hipertensiunii arteriale la persoanele vîrstnice îl au și biostimulatoarele de tipul **Gerovitalului** H³, care exercită o importantă funcțiune vasodilatatoare și echilibrantă a tensiunii. Administrarea **Gerovitalului** se face prin injecții (4-8 serii de 12 fiole pe an, intramuscular, cu pauze între serii de 15-30 zile) și pe gură (2 drajeuri pe zi după mesele principale timp de 15 zile urmate de pauză alte două săptămîni). Se pot administra alternativ cure de injecții și drajeuri.

În sfîrșit, în tratamentul hipertensiunii arteriale la bătrîni nu trebuie neglijată combaterea unor tulburări de metabolism, ca : obezitatea, hipercolesterolemia, diabetul, și mai ales ateroscleroza, prin regimul alimentar și de viață, ca și prin medicamentele corespunzătoare, indicate de medicul curant.

Dr. Z. A. Barski

NOUTĂȚI

Ultrasunetul în diagnostic și tratament

O nouă disciplină, bioultraacustica, studiază acțiunea ultrasunetelor (adică a sunetelor care nu se pot auzi, din cauză că frecvența vibrațiilor sonore depășește mult pragul de excitabilitate al analizorului auditiv) asupra materiei vii. Se știe că efectele terapeutice ale acestor vibrații sonore de înaltă frecvență variază în funcție de intensitatea, accelerația, presiunea ultrasunetelor.

Astfel, în practica fizioterapiei utilizarea ultrasunetelor de mică intensitate are efecte calmante, vasodilatatoare, spasmolitice, precum și o importantă acțiune antiinflamatoare și de normalizare a metabolismului și sistemului neuro-vegetativ. De aceea în prezent terapia ultrasonică are o largă răspîndire într-o serie de afecțiuni degenerative ale articulațiilor, ca artroze, spondiloze deformante, exostoze calcaneene (pinteni) etc., începînd să la din ce în ce mai mult locul radioterapiei.

Succese notabile a obținut ultrasonoterapia bronșitei astmatiforme și a astmului bronșic, constatîndu-se reducerea accentuată a fenomenelor de spasm bronșic și ameliorarea funcției respiratorii. Rezultate promițătoare s-au înregistrat și în cavernele tuberculoase rezistente la tratamentul specific antibiotic. În ulcerul gastroduodenal, în colecistitele cronice, în stadiul de început al aterosclerozei și hipertensiunii arteriale (dar numai în stadiul incipient !). procedurile ultrasonice utilizate ca tratament auxiliar exercită o certă influență pozitivă asupra evoluției bolilor de mai sus.

Recent, sfera de aplicare a ultrasunetelor în scopuri terapeutice s-a extins și la domeniul ginecologiei. Metro-anexitele subacute, sterilitatea secundară etc. beneficiază de pe urma acestei metode fizioterapice. În fine, dermatitele pruriginoase, inflamațiile cronice din afecțiunile ochilor reprezintă alte aspecte ale acțiunii tămăduitoare a ultrasunetelor.

În U.R.S.S. au fost făcute încă din 1960 mai multe comunicări despre perspectivele utilizării ultrasunetului în diagnosticul unor afecțiuni. S-a arătat astfel importanța ultrasunetului în diagnosticul tumorilor superficiale și anevrismelor vaselor sanguine ale membrelor, în tumorile, abcesele și chisturile cerebrale (ecoencefalografie), în diagnosticul diferențial dintre chisturi și tumori, între tumorile benigne și maligne (canceroase) ale aparatului genital la femei. Se studiază cu rezultate optime utilizarea ultrasunetului în determinarea poziției fătului în uterul gravid, a sarcinii multiple, precum și posibilitatea diagnosticului ultrasonic al colecistitei calculoase, al modificărilor patologice ale ficatului și rinichilor.

Ultrasonoterapia și ultrasonodiagnosticul își lărgesc continuu cîmpul de acțiune, dovedindu-se astfel un auxiliar de neprețuit al medicinii moderne.

Dr. A. M. Speranski

MOZAIC

Primejdiile aerosolilor

Se știe că utilizarea pulverizatoarelor cu aerosoli produce o ușurare a rezistenței la bolnavii de astm bronșic... Dar, ca orișice medicament, și aerosolii utilizați excesiv pot deveni nocivi. S-au constatat astfel numeroase cazuri de folosire a aerosolului de către bolnavi, care se obișnuiseră cu el la fel ca și cu morfina sau opiumul. Unele rapoarte medicale pun creșterea numărului deceselor în rîndul astmaticilor, mai ales al celor tineri, pe seama folosirii excesive a aerosolilor.

Concluzia care se impune indică necesitatea studierii amănunțite a fiecărui caz de astm și a tratamentului administrat.

Viitoare mame, consumați proteine!

Cercetări comparative recent efectuate pe loturi de femele de șobolani au demonstrat că insuficiența proteinelor în hrană, în cursul sarcinii, poate duce la dezvoltarea, la descendenți, a unui număr mai mic de celule nervoase din creier decît cel normal.

Creierul șobolanilor născuți din mame lipsite de proteine cîntărea mai puțin și conținea mai puține celule nervoase decît creierul progeniturilor ale căror mame căpătaseră o hrană normală. Întrucît nici după naștere numărul celulelor nervoase nu s-a mărit, concluzia care se poate trage este că insuficiența de proteine în cursul sarcinii poate duce la slăbirea capacității intelectuale a progeniturilor.

U. K. 2371

Nu-i vorba de un cifru secret, ci de „numele" — dacă se poate... numi așa — unui nou medicament eficient în lupta împotriva virusurilor gripale. Medicamentul, asupra componenței căruia nu se poate spune încă nimic, a distrus cu rapiditate grupuri de virusuri dezvoltați pe culturi celulare.

Noua substanță are o compoziție care pur și simplu „dizolvă" virusurile într-un mod atît de spectaculos, de parcă nici n-ar fi existat în culturile experimentale. Să sperăm că aceste experiențe „in vitro" se vor dovedi la fel de eficace și „in vivo", ducînd astfel la stăvilirea unui flagel epidemic, care, sub aparențele sale banale, a făcut numeroase victime și a lăsat urme adînci în organele în care s-a localizat.

Poșta medicului

MICUȚA FLORENTINA — București; N. MANOLESCU — București ; GIGI — Turnu Măgurele : Întrucît cartilagiile de creștere sînt închise, „oful" dv. nu-și poate găsi o rezolvare medicală. În viață, însă, nu-i totul să fii înalt. Vă dorim deci să se spună și despre dv. : „Mic în stat, dar mare în fapte".

VALERIU — Constanța : Nu este bine ce faceți. Plutarh spunea : „Deși băieții din joacă aruncă în broaște cu pietre, broaștele nu mor în joacă, ci cu adevărat".

AL. PETRE — Lugoj : Este bine să vă adresați unui specialist neuropsihiatru.

GIGI PANAIT — București : 1) Fluorizarea apei nu are nici un efect asupra **parodontozei,** care de altfel este o problemă spinoasă a medicinei. Vă recomandăm să apelați, pentru a vi se indica o conduită terapeutică, la Facultatea de stomatologie din Capitală. 2) Împotriva **mătreții :** spălături săptămînale cu săpun de sulf sau sulf-gudron. Local, fricțiuni cu o perie de dinți moale cu : Rp. T-ra cantaridae, T-ra capsici, T-ra chinae cîte 15 g, Ac. Salicilic, Rezorcină cîte 3 g, Camfor 1,5 g, ol. citri, ol. lavandae cîte 10 pic., Alcool 60% 300 g. Fricțiunile se fac la început 3 seri la rînd, apoi la 2 zile timp de 3—4 săptămîni. Se poate utiliza de asemenea cu bune rezultate soluția Seborol, conform indicațiilor din prospect.

DUMITRESCU C. — Brașov : Citiți răspunsul dat sub Gigi Panait — București la pct. 1. 2) Pentru precizarea celorlalte probleme este necesară radiografia cartilagiilor de creștere și un examen endocrinologic.

NICU D. I. — București : Regretăm, dar fără un examen al secreției uretrale + antibiogramă (pe care vă recomandăm să le faceți de urgență) nu vă putem da nici o indicație.

BERKELEY ORESTE — București : Puteți face injecții cu anatoxină stafilococică conform modului de administrare din prospect. Împotriva **punctelor negre :** spălături cu apă fierbinte și săpun de sulf, urmate de tamponare cu loțiunea : Alcool 100 ml, Ac. salicilic 1 g, Camfor 0,25 g, Ac. benzoic 0,50 g.

DAN CHIRU — Ploiești : Trebuie să vă adresați cabinetului de cultură fizică medicală al policlinicii teritoriale de care aparțineți.

GINA D. — București : Poate fi o **leucoree** banală dar și ceva patologic. Este absolut necesar să faceți un examen al secreției vaginale cu antibiogramă.

X. X. — București : Scrisoarea dv. ne-a impresionat profund. Considerăm că este vorba mai degrabă de o nevroză decît de o insuficiență glandulară. Nu întreprindeți în orice caz nimic fără avizul unui medic specialist endocrinolog și eventual neuropsihiatru. Mai reveniți.

(Continuare în pag. 11-a)

LA PSIHIATRU

— E rîndul dumnealui

TUNISIA

Suk-ul, un adevărat Turn Babel

Cînd vizitezi partea veche a unui oraş arab, în cîmpul vizual îţi intră cîteva secţiuni mari, contrastante, de mozaic urban : un colţişor întortocheat de stradă, cîteva ziduri albe, oarbe, o poartă boltită, o frîntură de moscheie, zmeurie din pricina arşiţei...

Ferestrele sînt acoperite cu storuri albastre şi apărate de un grătar metalic dantelat, suspendat deasupra străzii pustii. Gratiile aruncă umbre ajurate pe albul zidurilor. De obicei, parterul nu are ferestre. Numai uşi, în permanenţă închise, misterioase, în genere dreptunghiulare sau triunghiulare ca frunza de arţar. De altfel, vechiul Tunis era chiar numit „Oraşul uşilor". Fantezia bogată a decoratorilor s-a concentrat astfel asupra uşilor şi a gratiilor de la ferestre. O jumătate de uşă este vopsită în alb, cealaltă jumătate în ocru sau albastru. Deasupra e suspendat un miner de bronz, în formă de inel, mînă sau labă de leu. Zidul

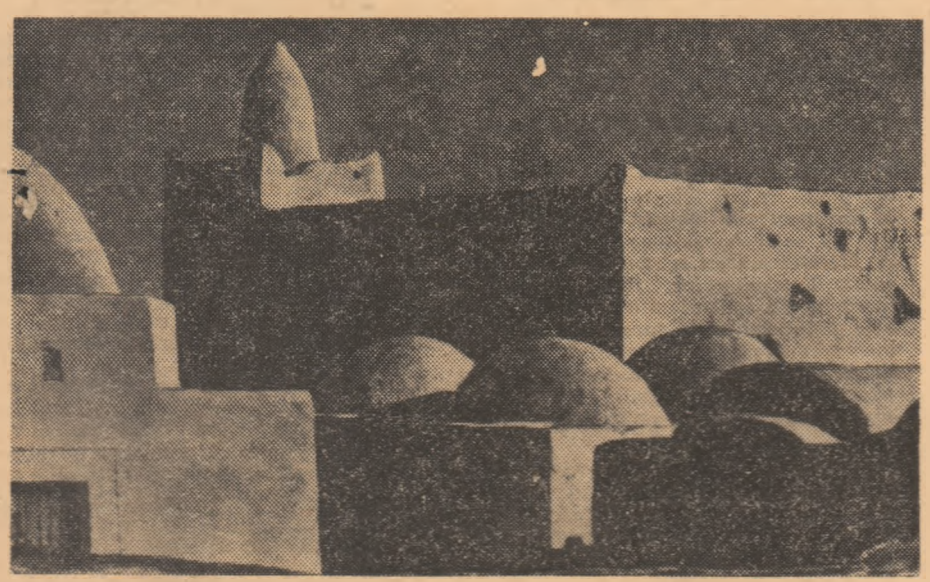

Monument arhitectonic caracteristic pentru Tunisia

din preajma uşilor e împodobit cu plăci de faianţă ciudat pictate, iar la casele mai bogate cu o complicată sculptură în piatră.

La amiază, cînd arşiţa atinge punctul culminant, străzile sînt pustii. Uneori se aude cîte o uşă izbită cu putere de perete, se vede un copil care aleargă însoţit de un strigăt şi din nou se aşterne tăcerea. Ziduri oarbe, uşi şi perspectiva străzii. Ziduri albe şi cer albastru.

Tunisienii au un simţ artistic înnăscut. E surprinzător gustul deosebit cu care negustorii îşi etalează legumele şi fructele în piaţă Ca să nu mai vorbim de felul în care vînzătorii de iasomie îşi prind buchetele albe de flori pe pălăriile lor cu boruri late sau cum se mişcă copiii cînd dansează. Indiferent ce dans ar executa, tradiţional ori modern, tunisienii o fac dansîndu-l mlădios şi ritmic.

...Intr-o dimineaţă, în timp ce mă apropiam de o intersecţie unde artera centrală a oraşului se întretăia cu por-

ţile bazarului, am auzit nişte strigăte puternice. Ce să fie ? m-am întrebat nedumerit — Un scandal sau un accident ?

— Stăpînul meu şi-a ieşit din minţi — striga în gura mare un tînăr. Uitaţi-vă la el ! A hotărît să se ruineze. Vai, Allah ! Vinde totul la un preţ de nimic — rostea el în timp ce făcea nişte salturi caraghioase, ridicîndu-se şi lăsîndu-se pe vine şi agitînd nişte papuci multicolori de femeie. Trecătorii se opreau, transformîndu-se pe nesimţite în cumpărători.

„Sînt extrem de expansivi tunisienii ăştia" — tragi numaidecît concluzia. Dar după cîteva minute vezi doi inşi care şed la o măsuţă în faţa unei cesti de cafea pe care o privesc fix. Se uită absenţi, cu ochii mijiţi, la băutura de care nu s-au atins. „Nu — ajungi la o altă încheiere — tunisienii sînt, se pare, flegmatici din născare".

Spre marea-ţi surprindere bagi însă de seamă că sînt chiar cei doi inşi care cu numai cîteva minute înainte făcuseră tărăboiul din piaţă.

— Nu te depărta prea mult — mă sfătui însoţitorul meu Ali.

Şi îmi arătă, probabil în scop educativ, un turist în şort care, se pare, se rătăcise şi acum cumpăra tot felul de fleacuri. Lecţia mi-a prins bine ; l-am luat de braţ pe Ali şi m-am surprins compătimindu-l pe bărbatul în şort.

— Eşti Ali-Baba — m-am adresat ghidului meu. Iar bazarul ăsta acoperit sînt peşterile tale tixite cu comori.

Ali surise delicat ca o fată. Intr-adevăr, era puţin probabil că ar fi putut stăpîni patruzeci de hoţi. Cu atît mai mult, cu cît suk-ul e un adevărat Turn Babel, un amestec violent de culori, de strigăte ale vînzătorilor, de ţipete ascuţite de copii şi urlete de tranzistoare, de arome ameţitoare de mirodenii necunoscute şi de mirosuri îmbietoare de bucate, care numai la simpla vedere îţi ard parcă gura. Pe scurt, e un bazar fantastic.

— Dar nu e numai bazar — îmi spuse Ali. Mulţi vînzători lucrează şi locuiesc aici. În şirul de colo sînt numai croitori, dincolo olari. De obicei muncesc în familie, dar uneori angajează şi străini.

Într-adevăr, îndărătul grămezilor de zdrenţe colorate, încălţăminte şi vase, alături de mulţimea zgomotoasă de cumpărători şi cască gură şed, în chiţimiile lor, meşteşugarii.

— E bine că primesc şi străini — i-am spus lui Ali. În felul ăsta au să mă angajeze şi pe mine.

Un surîs timid îi lumină din nou faţa.

— Dar tu ştii să faci ceva ? mă întrebă el numaidecît. Ei bine, atunci ai să fii „sana" — ucenic — mă scoase tot el din încurcătură. Iar stăpînul — „maalem" — sau un tovarăş al lui, „calfat", au să te înveţe meseria.

Meşteşugarii sînt sufletul Tunisului. Nu degeaba spune un proverb popular că „Meseria e brăţară de aur".

B. Pismennîi

Fără cuvinte
Desen de **L. Grig**

ANGLIA

De ce au ucis Mary şi Norma ?

Întreaga Anglie a fost recent zguduită de unul din cele mai halucinante procese ale secolului. În boxa infamantă au luat loc două acuzate, de treisprezece şi de unsprezece ani, chemate să răspundă pentru uciderea a doi copii, Brian şi Martin, de trei şi patru ani.

Juriul incredibilului proces era alcătuit din şapte bărbaţi şi cinci femei. Ascultînd depoziţiile precocelor criminale, la trei din cele cinci femei li s-a făcut rău. Decanul juriului l-a informat numaidecît pe judecător, care le-a cerut să se retragă. Dar ele au rămas totuşi şi-şi muşcau buzele, făcînd eforturi disperate să nu izbucnească în hohote de plîns la fiecare nou interogatoriu. Norma şi Mary, micile asasine, le priveau calm.

La o şedinţă a procesului, cînd judecătorul Cusak o interoga pe Mary, un comisar de poliţie a observat :

— Trebuie să fiţi foarte atent cînd o interogaţi ; la începutul anchetei a refuzat să răspundă la întrebările noastre, spunînd că vrem să-i „spălăm creierul". Apoi, cînd am insistat, ne-a spus : Nu mai scot un cuvînt pînă cînd n-am un avocat, aşa cum cere legea.

Dar iată faptele, aşa cum au fost reconstituite de anchetatori, martori şi de înseşi micile criminale. În mai anul trecut, într-un hăţiş de măracini de la marginea oraşului Newcastle, a fost găsit trupul lui Martin Brown, de patru ani. Era zgîriat şi avea la gît urme de strangulare. După două luni, în iulie, un alt cadavru de copil, al lui Brian Howe, de trei ani, a fost găsit de o echipă de cercetaşi într-o baracă părăsită. Ca şi Martin, Brian fusese şi el martirizat şi sugrumat.

Poliţia şi-a început cercetările în mediile de maniaci şi invertiţi. La un moment dat a organizat chiar o adevărată vînătoare a criminalului, la care a participat întreaga populaţie. Dar zadarnic. Nu se putea da de nici o urmă.

În timp ce investigaţiile poliţiei se dovedeau astfel infructuoase, se petreceau însă o sumă de fapte care apoi s-au dovedit revelatorii. Înainte ca Brian Howe să fie înmormîntat, în timp ce mai era încă pe catafalc acasă, Mary Bell, o fetiţă din vecini, a venit la mama micuţului şi i-a spus :

— Vreau să-l văd pe Brian.

Printre lacrimi, mama i-a răspuns :

— Dar e mort.

Mary a insistat totuşi.

— Ştiu, vreau să-l văd în sicriu.

N-a apucat totuşi să-l vadă pe Brian în sicriu. A fost trimisă acasă. Mai tîrziu, interogată de poliţie, mama micii criminale a declarat :

— Credeam că mania asta a lui Mary de a-l vedea pe Brian mort era numai o obişnuită cruzime de copil.

Apoi Brian a fost îngropat şi au mai trecut multe alte zile fără ca poliţia să fi putut afla ceva, cînd părinţii unui alt copil, David Mac Ready, de doisprezece ani, s-au prezentat la comisariatul cartierului lor şi au arătat :

— Zilele trecute, băiatul nostru se juca cu nişte prieteni şi cu Mary Bell într-o groapă de nisip. La un moment dat, Mary l-a luat de o parte pe băiatul nostru şi i-a spus : — Vezi acolo ? Acolo l-am ucis pe Martin Brown.

În felul acesta a avut poliţia, pentru prima dată, intuiţia că asasinul celor doi copii ar putea fi un nevîrstnic. Abia atunci şi-au amintit anchetatorii şi că lîngă trupul lui Brian se găsise o filă de caiet pe care, cu o grafie primitivă sau falsificată, scria : „Ne vom întoarce şi vom mai ucide".

I-au arătat fila de hîrtie lui Mary Bell :

— Tu ai scris asta ?

— N-am scris eu.

— Şi nu ştii nimic ?

— Ba ştiu cine a scris.

— Cine ?

— Prietena mea Norma Bell.

*

La proces, Mary şi Norma au ascultat toate depoziţiile martorilor, experţilor, celor care au condus ancheta. Ascultau fără să clipească, cu răceală, o serie de amănunte de a căror înfricoşătoare însemnătate nu-şi dădeau seama.

Comisarul de poliţie : Am întrebat-o pe Mary : — Ai mai văzut vreodată cum sînt ucişi alţi copii în afară de Martin şi Brian. Mary mi-a răspuns : — Nu, n-am văzut. Pentru cine a ucis mai mult de doi oameni pedeapsa e mai mare ?

Inspectorul de poliţie, James Dobson : Cum am început s-o interoghez pe Mary, fata a încercat să arunce toată vina asupra unui băiat care a asistat la găsirea corpului lui Brian. Dar în ziua crimei băiatul a fost, cu părinţii, la vreo zece kilometri de acolo.

Paulina Watson, de opt ani : Într-o zi, cînd mă plimbam cu două prietene de la şcoală, Cindy Happie şi Susan Cornish, ne-am întîlnit cu Norma şi Mary. Mary a venit spre noi. Ne-am certat şi atunci dînsa a început să mă strîngă de gît. Am dat-o de-o parte. Atunci s-a întors spre Cindy şi a apucat-o şi pe dînsa de gît. Cindy a îmbrîncit-o. Atunci Mary s-a înfuriat şi a vrut să se răzbune pe Susan. A zvîrlit-o la pămînt şi a încercat s-o sugrume

Judecătorul Cusak : Ştii, Norma, ce-i mărul lui Adam ?

— Nu.

— Dar tu, Mary Bell ?

— Nu ştiu, dar cred că-i ceva de la gît ; mi-am adus aminte că am văzut la televiziune cum se sugrumă un om — în programele **Sfinţii** şi **Apaşii**, unde se vede cum condamnaţii la moarte sînt sugrumaţi cu un laţ în jurul gîtului.

Judecătorul Cusak — Şi ştii că oamenii aceia mureau ?

— Artiştii de la televiziune nu mor niciodată. După ce au fost spînzuraţi într-un film, se întorc vii în altul.

Locul crimei

În faţa unor asemenea grozăvii şi a unor împrejurări atît de ieşite din comun concluziile sînt extrem de greu de tras. Juriul a deliberat de aceea mult, după care a dat următorul verdict : a condamnat-o pe Mary Bell la muncă silnică pe viaţă şi a achitat-o pe Norma Bell — despre care se dovedise că asistase la crime şi tăcuse, dar nu făptuise nimic cu mîna ei.

Poate fi condamnat însă un copil la muncă silnică pe viaţă ? Judecătorul Cusak a explicat astfel sentinţa :

— Ea a fost impusă nu numai de gravitatea faptelor săvîrşite de Mary Bell, ci şi de dorinţa de a o împiedica să mai repete ce-a făcut. Nu ştiu unde va putea fi închisă Mary Bell ; dar nu într-un centru de reeducare, întrucît ar putea fi un pericol pentru alţii. Şi nici într-o închisoare, dată fiind vîrsta ei. După cum condamnarea pe care i-am dat-o nu înseamnă nici că Mary Bell nu va mai putea fi vreodată liberă.

În ce-o priveşte pe Norma, judecătorul a spus : — Îi rog pe toţi cei care au fost de faţă la acest proces : martori, părinţi, acuzatori să nu mai vorbească niciodată cu Norma Bell despre cei doi copii ucişi. Numai aşa va putea Norma Bell să uite ce s-a întîmplat şi să devină un om normal.

Londra, ianuarie.

M. Stroganov

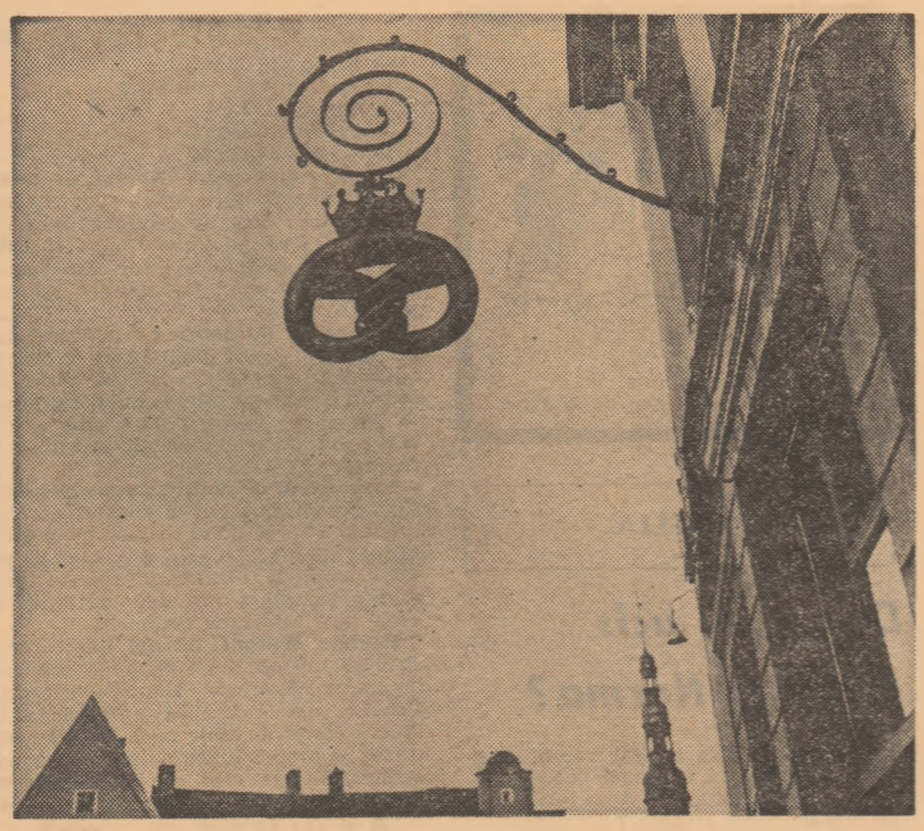

Colţ din vechiul Tallin (Firma unei simigerii)
Foto : **V. Minkovici (APN)**

ÎN LOC DE CĂŢEL

Şarpele meu favorit

Imaginaţi-vă că aţi venit la cineva în vizită şi că gazda, stînjenită, vă roagă să nu vă aşezaţi în fotoliul în care tocmai vă pregăteaţi să vă afundaţi, întrucît sub husă s-a furişat vipera lui favorită Iar cînd îi cereţi voie să-i cercetaţi biblioteca, vă previne că acolo îşi are domiciliul provizoriu o cobră. E cazul sau, mai bine zis, a fost pînă nu de mult cazul moscovitului V. Cernîşev.

„Aşa cum unii simt nevoia să aibă lîngă ei un cîine sau o pisică, am fost cuprins de dorinţa de a-mi procura un şarpe — povesteşte V Cernişev. Interesîndu-mă în dreapta şi în stînga, am reuşit pînă la urmă să capăt la Suhumi un splendid şarpe de casă, lung de 1,20 m cu spatele negru şi cu abdomenul sidefiu Avea ochii foarte frumoşi şi mişcări unduitoare de dansatoare indiană. O dată cu şarpele am căpătat şi amănunte despre „modul de întrebuinţare" : să nu fac gesturi bruşte în prezenţa şarpelui, să nu-i pun mîna pe cap; să nu-mi încleştez degetele pe trup, ci să-l apuc foarte delicat, cu palmele aproape întinse.

Călătoria Suhumi--Moscova a decurs fără accidente. Din cînd în cînd scoteam şarpele din vasul în care-l închisesem şi-l lăsam să se dezmorţească Vecinii mei din compartiment, originari din Abhazia, au arătat înţelegere faţă de aceste manevre. O dată ajuns acasă, însă, am gustat din plin „plăcerea" să fiu stăpînul unui şarpe, fie şi neveninos. Întîi au reacţionat furtunos vecinii, şarpele încercînd din cînd în cînd să se furişeze pe sub uşa lor. Apoi n-au mai rezistat cei ai casei, mai ales pentru că-l găseau întotdeauna acolo unde se aşteptau mai puţin.

De altfel şarpele meu de casă nu era total inofensiv O dată am încercat să-i fac cunoştinţă cu rudele mele, deşi era evident că reptila n-avea chef şi se smucea din braţele mele. Am încercat s-o reţin cu forţa şi atunci şarpele şi-a înfipt dinţii ascuţiţi în mîna mea

Cînd citeam, şarpelui îi plăcea să se încolăcească în jurul gîtului meu şi să-şi pună capul pe mine Părea că priveşte foarte atent ilustraţiile din reviste. Aveam grijă să întorc paginile cu băgare de seamă, pentru a nu-l enerva. Odată însă am uitat sensibilitatea şarpelui şi am închis brusc revista. În aceiaşi clipă m-am pomenit din nou cu dinţii lui ca nişte ace înfipţi în mîna mea. Dar asta numai de două ori în trei ani.

Aşadar a trebuit să-i găsesc şarpelui un alt domiciliu. După mai multe tratative secrete, l-am transportat la institutul unde lucram şi l-am instalat în biroul meu într-o ladă cu un perete glisant de sticlă.

Şarpele mînca de două ori pe lună, dar alimentarea lui îmi pricinuia multă bătaie de cap Refuza să consume o hrană imobilă, fiind obişnuit să atace şi să devoreze o pradă care se împotrivea. Am trebuit să-i procur şoareci.

Am convieţuit astfel paşnic cu şarpele meu timp de trei ani. Într-o bună zi însă reptila a dispărut din birou. Eram îngrozit. Îmi închipuiam pe oricare din colaboratoarele mele lucrînd liniştită la biroul ei şi simţind, deodată, o atingere rece pe picior. Un imens şarpe negru ! Sînt sigur că nici toţi bărbaţii n-ar rezista la asemenea încercare. Pentru că, deh, locuitorii Moscovei nu sînt obişnuiţi să li se încolăcească şerpii pe după picioare. A trebuit să lipesc la intrare un anunţ, cum că s-a pierdut un şarpe (urmau semnalmentele), neveninos, şi că găsitorul era rugat să-l aducă la camera nr. 391. Urmarea : panică în tot institutul, dactilografele tresăreau la orice foşnet, iar bărbaţii în toată firea astupau cu cîrpe şi hîrtie crăpăturile uşilor şi ferestrelor.

Şarpele mi-a fost adus după şase săptămîni. Fusese găsit, cu un etaj mai sus, în nişa caloriferului. Trebuia să mă gîndesc serios la soarta mea, a lui şi a colegilor mei În cele din urmă am hotărît să-i redau libertatea, spre binele tuturor şi să-l transport în ţinuturile lui natale

Şi iată-mă făcînd cale întoarsă spre Suhumi, cu şarpele ascuns într-un vas metalic acoperit. Dar cum trebuia să procedez ? Doar nu era să-l las în voia lui pe peronul gării Suhumi. Am hotărît deci să găsesc un moment prielnic cînd trenul îşi încetinea mersul şi să-i dau drumul în pădure. Momentul prielnic a sosit după o oră Am deschis uşa şi am deşurubat capacul vasului : sarpele şi-a înălţat capul, apoi a ţîşnit, ca un fulger negru, în tufişuri. În aceeaşi clipă o doamnă în vîrsta — de unde o fi apărut ? — a scos un ţipăt şi a dispărut în compartiment

Tot restul călătoriei vecinii mei au şoşotit între ei, privindu-mă cu coada ochiului N-aveau de unde să ştie sărmanii, că în rucsacul meu se mai afla un mic piton, pe care prietenul meu iubitor de şerpi mă rugase să-i dau drumul undeva în Armenia...".

MICROSTATISTICĂ

Apele globului

La 12 octombrie 1964 a avut loc prima şedinţă a Federaţiei mondiale pentru investigaţii subacvatice, cu care prilej s-a hotărît ca respectiva zi să fie considerată prima zi a erei subacvatice. De asemenea, au fost trecute în revistă fapte şi perspective legate de hidrosferă, din care amintim cîteva :

În următorii zece ani omenirea va cheltui pentru studierea mărilor şi oceanelor mai mult decît cheltuieşte azi pentru explorarea Cosmosului.

Pînă în momentul de faţă despre Oceanul planetar s-au scris 15 milioane de pagini tipărite.

În învelişul lichid al planetei noastre trăiesc 57 de clase de vieţuitoare din cele 63 existente pe Pămînt. Din cele 33 de clase de plante terestre, 18 sînt alge.

Resursele alimentare ale Oceanului planetar sînt evaluate la 40 de miliarde de tone, fiind adică de 4 ori mai mari decît cele „de uscat". Recolta de alge marine poate atinge 150 de tone de masă verde la hectar, pe cînd vreme recoltele de pe uscat depăşesc rareori 4 tone.

Dar : în fiecare an mor din pricina naufragiilor circa 200 000 de oameni.

(Din „Znanie-Sila").

ISTORIE PROZAICĂ

Cînd n-a existat săpun

Nimeni nu ştie cînd şi cum a început prozaicul proces al spălatului rufelor. Poate că primii oameni care au schimbat pieile de animale cu veşminte ţesute nu şi-au pus această problemă Se ştie, în schimb, că locuitorii Egiptului şi Greciei antice se îndeletniceau cu spălatul veşmintelor, fapt oglindit în lucrările de artă ale timpului. In frescele Egiptului antic faraonii şi demnitarii sînt zugrăviţi în veşminte de o albeaţă imaculată. De asemenea, s-au păstrat imagini înfăţişînd spălătorese aplecate peste pietre pe care băteau rufele.

În „Odiseea". Homer istoriseşte mai amănunţit cum se petreceau lucrurile într-o spălătorie greacă. Rufele erau aduse cu un cărucior şi aruncate în nişte gropi săpate în solul argilos şi umplute cu apă. Spălătoresele intrau şi ele în aceste gropi şi călcau rufele în picioare, după care le clăteau şi le întindeau pe ţărmul mării, în bătaia fluxului.

Pe atunci spălarea rufelor nu era considerată o muncă neplăcută, aşa cum povesteşte Homer. Ulise a văzut-o pe ţărmul mării pe Nausicaa, fiica regelui, consacrîndu-se acestei îndeletniciri alături de prietenele ei.

Inventatorul săpunului a rămas anonim. Se pare, însă, că celţii din Galia

foloseau un produs similar. Primele referiri la săpun sînt din secolul II e.n. ; Pliniu cel Bătrîn descrie amănunţit atît produsul, cît şi procedeul spălatului.

Abia în secolul VI s-a renunţat la obiceiul de a spăla rufele călcîndu-le în picioare. Atunci au început să fie folosite bătătoarele şi peria. Următoarele două etape importante în evoluţia spălatului au fost fabricarea industrială a săpunului (la Marsilia, secolul IX) şi apariţia scindurii de spălat şi a maiului (secolulXVI). Această ultimă unealtă a servit însă şi altor scopuri. Astfel, în 1543, cînd Nissa a fost asediată de inamici, o spălătoreasă s-a înarmat cu un mai, s-a repezit în rîndurile vrăjmaşilor şi l-a doborît pe stegar. Apărătorii oraşului au profitat de panica stîrnită printre asediatori şi i-au alungat. După cum se vede, prozaica istorie a spălatului are şi momente eroice.

Cît priveşte uscatul rufelor, oamenii au recurs dintotdeauna la ajutorul soarelui, obicei care predomină şi în zilele noastre.

A. Volînov

CALEIDOSCOP

Ţigările de foi renasc

Detronate de ţigarete, ţigările de foi au devenit, în ultima sută de ani, tot mai rare. Şi aceasta nu numai în detrimentul firmelor producătoare, dar şi al fumătorilor căci, se ştie, ţigările de foi sînt mai puţin nocive. Poate că acest argument a stat la baza renaşterii ţigărilor de foi din propria lor cenuşă — dacă, e adevărat, facem abstracţie de faptul că în ultimii ani personalităţile marcante — printre care nu lipsesc actori cu „priză" la public — îşi manifestă adesea preferinţa pentru acest gen de ţigări. Oricum cert este că în multe ţări s-a constatat o creştere sensibilă a consumului ţigărilor de foi. De data aceasta însă ele nu mai constituie un apanaj exclusiv masculin. Geraldine Chaplin, directoarea casei Dior, actriţe cu renume sau anonime au abandonat ţigaretele, adoptînd elegantele havane.

Epoca de masă plastică

Statisticienii de la ONU prevăd că în preajma anului 2000 masele plastice vor reprezenta trei pătrimi din totalul materiilor prime utilizate. Acest pronostic se bazează pe calcule referitoare la perioade mai apropiate. În 1983, de exemplu, cantitatea de mase plastice folosite în diferite ramuri o va egala pe aceea a fierului. În lucrările de construcţie, însă, acest echilibru se va realiza după trei ani. În acelaşi timp, se prevede, între altele, ca pînă în 1990 asfaltul să fie înlocuit cu învelişuri colorate din masă plastică.

In stil Maidzi

În apropierea oraşului Nagoya (Japonia) se amenajează o aşezare-muzeu construită în întregime în stilul arhitectonic al epocii Maidzi (1868-1912) Acest muzeu în aer liber va ocupa un teritoriu de 33 de hectare. Din multe localităţi au şi început să sosească elementele demontate ale unor clădiri construite în această epocă, care urmează să fie asamblate în nouă localitate. Tot acolo va fi reconstruit în întregime hotelul „Imperial" din Tokio demolat cu prilejul sistematizării capitalei nipone.

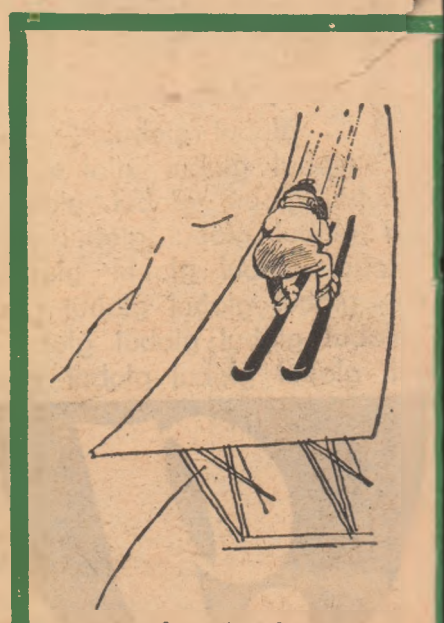

Începătorul
Desen de **B. Bossart**

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

S. MARTA — București : 1) Vă recomandăm cartea lui Jacques Brosse : „Cinq méditations sur le corps", Paris, Stock, 1967, care tratează despre bazele organice și psihice ale vieții moderne. 2) Deși problema nu este medicală v-am aminti ceea ce spunea Anatole France : „Femeia este marea educatoare a bărbatului ; ea îi educă politețea, discreția și o anumită mîndrie".

ION GÎRBOVEANU — Gîrbovi (Ilfov) : Este un fenomen inerent vîrstei și condițiilor speciale de viață. Faceți cure de Testolent 1 fiolă la 25 de zile, vit E 3 drajeuri/zi, 10 zile pe lună, Fosfobion 10 fiole lunar și eventual Folcisteină, conform indicațiilor din prospect.

V. BUNGĂU — Huși : 1) Numai medicul specialist dermatolog poate decide asupra oportunității inciziei. 2) Citiți răspunsul dat sub Ion Gîrboveanu — Gîrbovi (Ilfov).

PANAITESCU NICOLAE — București : Citiți răspunsul dat mai sus sub Ion Gîrboveanu — Gîrbovi (Ilfov).

AMARIA E. — Iași : 1) Cînd nu se cunoaște cauza, doar soluții paleative : apa de gură, gumă de mestecat, gargară cu tinctura cinnamomi, consumarea merelor crude în cantități mari. 2) Da, orice e posibil cînd te joci cu... focul.

PAVEL NICOLAE — Galați : În mod sigur, dacă fetița dv. nu a fost vaccinată în prima copilărie A.V., nu mai poate fi vaccinată acum. Cum eventualitatea unei îmbolnăviri de variolă este rarisimă la noi, nu trebuie să vă impacientați. Boala fiind atît de rară, nu vom scrie despre ea pe larg. Dacă vă interesează citiți capitolul respectiv din orice tratat de boli infecțioase.

OIDA ION — Timișoara : Este vorba de **o insuficiență circulatorie.** Vă recomandăm gimnastică, sport, cure balneare (băi cu acid carbonic), cure periodice de vit PP 3 tabl./zi, Rutosid 3 tabl./zi și B complex 6 drajeuri/zi.

L. M. CORNEL și L. N. — Arad : 1) Da, timp de 6—7 ore pe zi. 2) Nu mai mult de 1—2 ore. 3) Glucoză, zahăr, dulciuri, lămîi (vitamina C), vitamina B_1. Doi medici au experimentat cu rezultate pozitive la cicliștii care concurau la turul Franței următoarea formulă : B_1 8 mg, vit C 0,25, fosfat tricalcic 1 g. Aceste substanțe erau incorporate în biscuiți sărați care erau consumați dimineața, înainte de micul dejun. Administrarea biscuiților a fost începută cu trei zile înaintea cursei și a continuat apoi pe toată durata ei.

CEZAR V. — Arad : Fiind vorba de o afecțiune cronică, rebelă la tratament, e bine să consultați din nou un specialist O.R.L. pentru ca, depistînd cauza, să vă poată indica o terapeutică eficientă.

ANTON PANĂ — Constanța : Nu ne-ați scris vîrsta. Fenomenul e normal după 50 de ani, dar poate apare și mai devreme fără a avea o semnificație patologică.

T. RADU — București : La vîrsta dv. se mai poate face ceva, dar numai în urma unui examen endocrin și sub îndrumarea medicului specialist.

AL. D. CEZAR — București : 1) Puteți consuma cca 100 g miere de albine (de preferat de tei) zilnic timp de 6—8 luni. 2) Nu este contraindicată în sindromul de ischemie periferică. 3) Pentru fenomenele de prostatită este necesar consultul unui urolog.

S. V. — București : Vă sfătuim să consultați un neurolog pentru a stabili cauza **nistagmusului.** De obicei aceste mișcări involuntare, repezi și repetate ale ochiului în direcție orizontală (nistagmus horizontalis), verticală (n. verticalis) sau rotatorie (n. rototatorus), care se produc într-o vedere slabă congenitală sau dobîndită, în unele afecțiuni ale sistemului nervos central sau în tulburări ale labirintului și ale nervului vestibular, scad în intensitate cu vîrsta, fără a dispare însă complet.

PRINȚESA — București : Într-adevăr, boala Hodgkin sau **limfogranulomatoza malignă,** cum se mai numește, este considerată o tulburare de natură neoplazică, constînd în înmulțirea enormă a unor celule de ganglioni limfatici, splină și alte organe, însoțită de un grup de simptome și semne indirecte, din care febra, grețurile și vărsăturile, mîncărimea, transpirațiile sînt tipice. În acest sens, filmul al cărui titlu l-ați împrumutat ca pseudonim are un important caracter de documentar medical, care — pe alocuri, cel puțin — dă un iz cam „naturalist" unor momente de intensă emoție lirică. Cît privește „miraculoasa" vindecare a bolii prin nașterea unui copil, să-i credem pe cuvînt pe realizatori, pentru că reacțiile biohormonale ale organismului ne ascund încă destule mistere nedezlegate.

BODEA MIRCEA — București : Nu putem răspunde decît în cadrul „Poștei medicului". 1) **Varicocelul** este format din varicele venelor spermatice, putînd fi congenital (cu localizare mai frecventă la stînga) sau secundar unor accidente sau afecțiuni. 2) Tratamentul chirurgical nu se impune decît în cazul unui varicocel voluminos, în special cînd este asociat cu o hernie sau micșorare a testicului, sau cînd se însoțește cu dureri intense sau complicații. În asemenea situații, neglijarea operației poate da loc la complicații neplăcute (rupturi traumatice, tromboflebita cordonului spermatic etc.). În rest, dacă varicocelul nu supără, se recomandă numai portul unui suspensor. 3) Neoperat la timp, varicocelul mai poate genera stări psihopatice și tulburări de potență.

IUHASZ CAROL — București : Tratamentul aplicat în bursita (higroma) cotului este corespunzător. El trebuie însă repetat pe o perioadă mai lungă, ceea ce reclamă un efort de voință și... răbdare din partea dv.

Cine sînteți, domnule Collins ?

(Urmare din pag. 4-a)

drumul spre alte direcții. Cei doi au coborît în gara Iaroslavl. I-am urmat și am rugat patrula din gară să-i legitimeze, explicîndu-i motivul. Au fost arestați. Ulterior am aflat că erau spioni germani, odrasle de emigranți albi, care fuseseră parașutați în spatele frontului nostru.

Munca noastră e alcătuită în general din lucruri mărunte, prozaice și puțin interesante, dar care trebuie făcute pentru a obține pînă la urmă rezultatele necesare. Cine vrea să știe cum sînt planificate și realizate operațiile importante să citească cărțile lui Nikulin și Ardamatski, despre care am amintit și mai înainte.

...ați fi bine îmbrăcată cu un palton de la magazinele de specialitate.

Țesături 70—100% lînă fină și semifină în culori pastel, verde, bordo, grena, maron, bleumaren. Gulere din imitație de blană sau blană naturală. Croială modernă, elegantă !

GALLUS

VOPSEȘTE ȚESĂTURI DIN MĂTASE, BUMBAC, LÎNĂ, ROCHII, HAINE, BLUZE

1 NEGRU · 15 VIOLET · 6 VERDE OLIV · 18 GRI TOP · 3 BLEU VERT · 25 CARMIN

ȘI ÎN ORICE ALTE CULORI ȘI NUANȚE

Respectați modul de întrebuințare indicat pe fiecare plic „GALLUS"

Consultați tabelele de culori „GALLUS"

CEREȚI ÎNCĂLȚĂMINTEA ȘI ARTICOLELE DE MAROCHINĂRIE

DUMBRAVA

produse de întreprinderea

13 DECEMBRIE-SIBIU

Reînnoiți abonamentele la

veac nou

Săptămînal în 12 pagini

Abonamentele se primesc de către oficiile și agențiile P.T.T.R. și de către factorii poștali.

BIOGRAFII CONTEMPORANE

Viktor cel frumos

Rezultatul probei de triplu salt la Olimpiada din Mexic a avut soarta cea mai palpitantă : el a fost îmbunătățit de cinci ori, reprezentînd de fiecare dată nu numai un nou record olimpic, ci și un nou record mondial.

Încă din calificări italianul Giuseppe Gentile a sărit 17,10 m depășind cu șapte centimetri recordul mondial al polonezului Schmidt. In finală, tot el a mai adăugat doisprezece centimetri și gîndul a început să-i zboare către medalia de aur. Dar după dînsul a sărit sovieticul Viktor Saneev : 17,23 m. Publicul, care urmărea hipnotizat disputa „cangurilor", a crezut că asistă la rezultatul definitiv. Dar s-a grăbit. A urmat brazilianul Prudencio și ruleta a măsurat o săritură de 17,27. m. După un asemenea rezultat era greu să te aștepți la ceva mai bun. Dar întrecerile nu se sfîrșiseră. Viktor Saneev — un băiat înalt, zvelt, frumos, ai cărui ochi albaștri au tulburat liniștea multor mexicane — mai avea dreptul la o încercare. Și această ultimă încercare a făcut-o, cum avea să mărturisească mai tîrziu, cu un calm desăvîrșit. „O liniște uimitoare pusese stăpînire pe mine. Și o încredere neclintită. Eram convins că voi sări și mai mult."

Și așa a fost. Viktor s-a concentrat,

Viktor Savaev în intimitate

și-a luat elanul și s-a „desfășurat" pe 17,39 m ! Un rezultat formidabil, care l-a plasat printre eroii Olimpiadei mexicane. Cel dintîi l-a felicitat antrenorul și prietenul lui mai mare Akop Karselian, care își sărbătorea chiar în ziua aceea semicentenarul. Un dar mai frumos nici că se putea să primească...

Cu mulți ani în urmă, cînd Viktor era încă elev în clasa a VIII-a la o școală din Suhumi, Karselian l-a remarcat pe băiatul făcut parcă pentru sărituri. Prietenii îl și porecliseră, de altfel, „cangurul". Viktor și-a încercat puterile în cîteva discipline sportive cu o preferință specială pentru baschet. Dar în cele din urmă l-a cîștigat atletismul, „sportul rege".

Succesele s-au urmat într-un ritm rapid. În 1963. la Spartachiada republicană a elevilor, devine campionul Gruziei la 100 de metri și la triplu salt ; în același an, ocupă locul doi la Spartachiada unională a elevilor, iar în 1964 tot locul doi la triplu salt la primele Jocuri europene de la Varșovia.

În plină ascensiune, însă. atletul atît de promițător dispare din arena sportivă. O artroză deformantă a piciorului îl ține departe de stadion un an și jumătate — care îi pare o veșnicie. Dar cum se vindecă năvălește literalmente în viața competițională cu toate rezervele și tot dorul acumulate în timpul pauzei de nevoie. Rezultatele : performanțe remarcabile în meciurile cu selecționatele R.D.G., Poloniei, Franței, cucerirea Cupei Europei, titlul de campion al celei de a doua ediții a Jocurilor europene pe teren acoperit și titlul de campion al U.R.S.S. cu rezultatul de 16,87 metri.

Așa i s-a deschis drumul spre Mexic unde, la 23 de ani, a primit confirmarea supremă : campion și recordmen olimpic și mondial. Iar la tradiționala anchetă de anul nou, ziariștii l-au desemnat pe frumosul agronom din Suhumi drept cel mai bun sportiv sovietic al anului 1968.

Punerea la punct a unei noi tactici

SPORT

Pircălab... selecționat de Lașin

Ziaristul sportiv austriac Kurt Ceastka a publicat recent o carte care a fost primită cu interes de amatorii de fotbal. Cartea se intitulează „De la Zamora la Lașin" și este consacrată celor mai buni portari pe care i-a avut fotbalul mondial în ultimii cincizeci de ani.

În clasificarea făcută de ziaristul austriac, care a ținut seama de numărul meciurilor jucate în echipa națională, de numărul mingilor apărate și scăpate, precum și de longevitatea carierei sportive, locul întîi îl ocupă Lev Lașin, portar al echipei „Dinamo"-Moscova și multă vreme și al reprezentativei URSS. Urmează în ordine Ricardo Zamora, (Spania), Gyula Grosics (Ungaria), Gilmar (Brazilia), Milutin Soskici (Iugoslavia). Cel mai bătrîn dintre ei este Ricardo Zamora (62 de ani), care a apărut pentru ultima oară pe teren în 1936. Dar meciul de adio în cinstea sa a fost organizat cu o întîrziere de... treizeci și unu de ani ! Abia în vara lui 1967 a avut loc la Madrid întîlnirea de fotbal dintre selecționata Spaniei și selecționata „restului lumii" alcătuită de Zamora. Bineînțeles, celebrul portar n-a mai putut participa, el s-a mulțumit să urmărească jocul din tribună.

Istoria nu se va repeta, evident, cu Lașin, care se pregătește să spună bun rămas sportului iubit și servit cu atîta devotament. Jucătorul care onorează cu numele său mișcarea sportivă din zilele noastre va lua cu sine în viața „civilă" o bogată carte de vizită : în aproape douăzeci de ani de carieră, Lașin a susținut peste cinci sute de meciuri pe terenuri de fotbal din zeci de țări, a fost căpitan nu numai al echipei „Dinamo" și al reprezentativei U.R.S.S. ci și al selecționatei Europei și, în sfîrșit, căpitanul selecționatei „restului lumii", care a jucat vara trecută cu echipa Braziliei în cinstea semicentenarului fotbalului brazilian.

Discuțiile pentru meciul de adio al lui Lașin, a cărui dată aproximativă a fost fixată pentru sfîrșitul acestei veri, au și început. Ele depășesc cadrul Federației de fotbal a Uniunii Sovietice. Însuși Stanley Rous, președintele FIFA, se interesează de aproape de acest eveniment, întrucît consideră că Lașin are tot dreptul la omagiul care se acordă sportivilor de înaltă clasă tehnică și umană.

Cum cere tradiția, reprezentativa „restului lumii", care va juca cu selecționata Uniunii Sovietice, urmează să fie alcătuită de Lașin. Celebrul jucător, care va apăra atunci pentru ultima oară poarta echipei sale, s-a și gîndit la o formulă asupra căreia s-a fixat — deocamdată. „În fotbal multe se pot schimba pînă atunci. Dar azi, după părerea mea, ar putea intra în selecționata lumii Vogel (R.D.G.), Pivarnic, Adamec (Cehoslovacia), Pele (Brazilia), Ljubanski (Polonia), Pircălab (România), Pak Du Ik (R.P.D. Coreeană), Bobby Charlton (Anglia). Dar mi-e greu să-i numesc pe toți candidații...".

PENTRU PĂRINȚI

Cînd copilul vede prost

S-a observat un fapt semnificativ. Dintre copiii de 7 ani care trec pentru prima oară pragul școlii, numai trei la sută sînt miopi. Dar după patru ani de învățătură acest procent crește sensibil și continuă să crească în anii următori.

Cum poate fi depistată și prevenită miopia la copii? Obiectiv, acest lucru poate fi făcut numai de un oftalmolog sau de medicul școlii la controlul anual. Totuși și părinții, dacă îi observă atent pe copii în timp ce își pregătesc lecțiile, citesc sau desenează, pot remarca anumite particularități în ținuta lor, provocate adesea de vederea slăbită. În afară de aceasta, elevii acuză dureri de cap, o senzație neplăcută în ochi, devin neatenți. În asemenea cazuri, părinții trebuie să se adreseze neîntîrziat medicului.

Mulți specialiști consideră că miopia este ereditară.Fără a nega rolul „pregătitor de teren al eredității", ca și particularitățile de vîrstă ale ochiului, oamenii de știință sovietici acordă o importanță hotăritoare factorilor externi.

Prof. E. Belostoțkaia a consacrat acestei teme un articol, din care spicuim unele considerații.

Omului nu-i e de loc indiferent cît de luminoasă este încăperea în care lucrează sau învață. E drept că ochiul nostru se adaptează ușor la cele mai

variate condiții, dar abuzul în această direcție, în special la vîrsta copilăriei, poate duce la o puternică oboseală și slăbire a vederii.

Jumătate de zi copiii o petrec în clasă depunînd o intensă activitate vizuală. De aceea arhitecții, constructorii, medicii igiениști acordă o mare atenție iluminatului natural și insistă ca școlile să fie construite astfel încît să aibă cît mai multă lumină. Totuși, pe vreme închisă sau în diminețile de toamnă și de iarnă, lumina este insuficientă. Atunci recurgem la cea artificială.

Omenirea s-a obișnuit de mult cu ea. Dacă acasă, deasupra mesei la care lucrăm atîrnă un bec de peste o sută de wați avem, bineînțeles, lumină suficientă. Dar curînd vom simți că ne obosesc ochii, ba chiar că ne doare capul. E limpede că la o asemenea masă copiii nu-și pot pregăti lecțiile.

Colțul de lucru al elevului trebuie amenajat, de aceea, cît mai aproape de fereastră — nu mai departe de doi metri. Seara e bine să aibă o lampă cu abajur, de preferință de culoare verde, iar becul să nu fie mai puternic de 50-60 wați. Ca și lumina naturală, cea artificială e bine să vină tot din stînga.

Foarte indicate sînt lămpile cu neon. Ele luminează cu întreaga lor suprafață, nu numai cu un fir incandescent, ca la becurile obișnuite, ceea ce le face să răspîndească o lumină egală. În plus, spectrul lor luminos e mult mai apropiat de cel al zilei, cu care ochiul nostru e mai obișnuit.

Înainte se credea că o lumină bună, corectă e totul. Dar s-a constatat că o importanță tot atît de mare o are și regimul zilnic — atrage atenția E. Belostoțkaia.

Starea bună a funcțiilor ochilor este strîns legată de starea generală a organismului. Căci vederea, ca orice alt organ de simț, își păstrează capacitatea de lucru normală numai o perioadă limitată. După aceea obosește și are nevoie de odihnă.

Obosirea ochilor e strîns legată de solicitarea intelectuală. Nu întîmplător în clasele mari procentul de miopi crește. Procesul e sensibil mai ales la elevii din clasa V-a cînd programa școlară devine brusc mai încărcată și mai grea.

În nici un caz elevii nu trebuie să se apuce de lecții imediat ce se întorc de la școală. Mai întîi e bine să facă o scurtă plimbare în aer liber, excelent mijloc de destindere și de împrospătare a forțelor organismului.

Trebuie să recunoaștem că nu-i ușor de respectat regimul zilnic. Dar merită să o facem : de o vedere bună avem nevoie toată viața — încheie autoarea.

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
og dialog dialog dialog d
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dialo

CURIER DE AMBE SEXE

E bine să reținem

● *Cînd afară e ger nu uitați să vă ungeți fața cu cremă. Contractarea bruscă a mușchilor din cauza frigului pregătește terenul pentru apariția ridurilor.*

● *Aveți păr lung. Ați așteptat răbdătoare să crească și acum vă simțiți în culmea fericirii : gata cu timpul pierdut la coafor și cu alte griji. Nici nu vă întrebați măcar dacă vă vine bine. Îl simțiți căzînd pe spate și asta vă ajunge. Dar nu uitați că părul lung și drept trebuie foarte bine îngrijit. Spălați-l neapărat o dată pe săptămînă ca să fie curat și suplu, periați-l cît mai des ca să fie lucios.*

În schimb, nu mai aveți grija coafurii. Părul lung este el însuși o coafură.

Variații pe această temă ? Vă puteți lega o panglică chiar la marginea frunții sau să o împletiți într-o coadă pornită din creștet. Vă puteți, de asemenea, prinde o fundă peste părul strîns la spate. Dar nu uitați : panglica merge bine numai cu rochiile, nu și cu

pantalonii. Sau vă puteți împodobi cu o agrafă obișnuită pe care ați prins floricele din materialul rochiei. Sau vă puteți împleti în coadă un șiret cu mărgele. Iar breton pînă la sprîncene — numai dacă aveți fruntea înaltă și o tăietură frumoasă a ochilor.

● *În 1969 sînt foarte moderni pantalonii bine călcați. Operația trebuie făcută minimum o dată pe săptămînă. Împrospătați-vă dunga cu fierul fierbinte aplicat pe un ziar uscat.*

Dar dacă după ce i-ați călcat și i-ați strîns cu grijă în șifonier, din cauza umerașului s-a format o dungă care vă anulează eforturile, nu vă necăjiți. Există o ieșire.

Luați un carton și rulați-l. Dacă țineți la aspectul estetic, îl puteți îmbrăca în pînză. Aplicați ruloul peste bara orizontală a umerașului și lipiți-l. Pantalonii dumneavoastră pot atîrna astfel oricît, fără să se mai șifoneze.

(După „Smena")

40 460

REDACȚIA : București. Piața „Scînteii". Tel. 17 60 10. Abonamentele se fac la oficiile poștale
Tiparul : Combinatul Poligrafic Casa Scînteii